NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 80 (6797) ● Trešdiena, 1997. gada 29. oktobris ● Cena Ls 0,16

Vēl šodien «NOVADNIEKĀ»

▼ Preiļu pilsētas domē. → 2. lpp.

▼ Pūra lāde. → 3. – 6. lpp.

▼ Rajona galvenā bibliotēka atzīmē savas pastāvēšanas 50. gadadienu. → 7. lpp.

Pateicoties šo cilvēku pūlēm, Riebiņu un tuvāko pagastu bērniem ik dienas būs siltas un jaukas mājas.

● Attēlā no kreisās: Riebiņu bērnudārza vadītāja Regīna Mikulāne, būvdarbu vadītājs Vitālijs Ivanovs, inženieris Staņislavs Glužins, pagasta padomes priekšsēdētājs Voldemārs Adamovičs un paju sabiedrības priekšsēdētājs Romualds Kavinskis.

2. lpp.

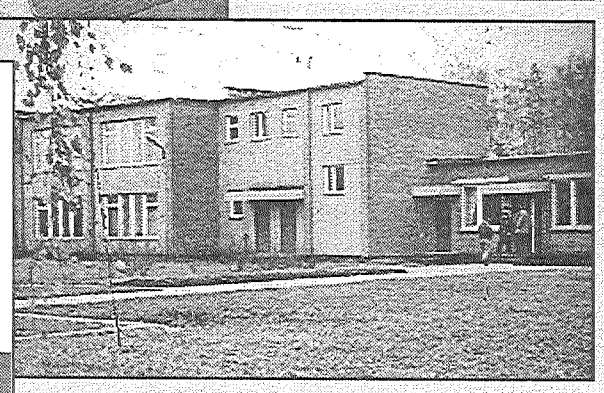

ĪSZIŅAS

Kā «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes sociālās aprūpes nodaļas vadītāja Juta Fadejeva, Sociālās palīdzības fonds beidzot izdevis normatīvo dokumentu krājumu «Latvijas Republikas likumi un tiesību akti sociālajā palīdzībā».

Par šo dokumentu krājumu interesējas ļoti daudzas pašvaldības, jo tas būs labs palīgs visiem sociālajiem darbiniekiem, kuri līdz šim likumus meklēja presē vai griezās pēc palīdzības pie speciālistiem. Likumu krājums maksā 15 latus, iespējama arī krājuma tālāka komplektēšana ar visiem likumu papildinājumiem un izmaiņām par katriem nākamajiem sešiem mēnešiem.

6. un 7. novembrī Preiļu rajona padomes telpās notiks seminārs tiem mūsu rajona zemniekiem un uzņēmējiem, kuri šovasar iesniedza savus projektus īpaši atbalstāmo reģionu statusa iegūšanai.

Semināra dalībniekiem tiek piedāvāta iespēja mācīties sastādīt biznesa plānus, kas būs nepieciešami pēc tam, kad Preiļu rajons iegūs īpaši atbalstāmā reģiona statusu, iesniegšanai reģionālajā attīstības fondā.

Nodarbības vadīs Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas speciālisti. Nodarbību sākums pulksten 10.00.

L.Kirillova

SĀKUSIES «NOVADNIEKA» ABONĒŠANA 1998. GADAM

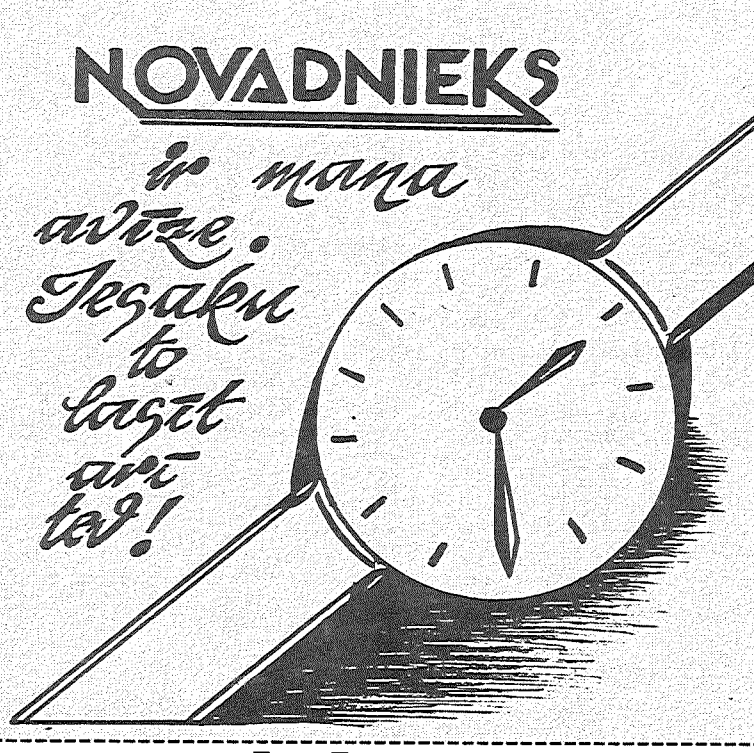

Redakcijas pulkstenis un naudas prēmija katram, kurš lasīs „Novadnieku" visu 1998. gadu un ieteiks to darīt arī citiem.

Lasītājs, kurš būs abonējis laikrakstu «Novadnieks» visam 1998. gadam un iesaistījis abonentu pulkā vēl kaut vienu cilvēku, kurš avīzi 1997. gadā nebija pasūtījis, bet darīs to 12 mēnešus 1998. gadā, saņems parakstīšanās kampaņas beigās naudas prēmiju un redakcijas balvu — pulksteni.

ANKETA, KURA JĀATSŪTA REDAKCIJAI, LAI APLIECINĀTU PIEDALĪŠANOS «NOVADNIEKA» ABONĒŠANAS KAMPAŅĀ

Es, _____
Vārds, uzvārds, vecums

_____
Dzīvesvietas adrese

_____
Pasta nodaļa

pasūtīju «Novadnieku» 1998. gadam.

Paraksts _____

Šo anketas daļu aizpilda lasītājs, kurš avīzi pasūtījis visam 1998. gadam.

Es, _____
Vārds, uzvārds, vecums

_____
Dzīvesvietas adrese

_____
Pasta nodaļa

pēc ieteikuma _____ abonēju
Vārds, uzvārds.

laikrakstu «Novadnieks» 1998. gadam.

Paraksts _____

Šo anketas daļu aizpilda jaunais lasītājs.

Aizpildītu anketu un klāt pievienotās kvītis, kas apliecina «Novadnieka» abonēšanu, jāatsūta redakcijai līdz 20. decembrim.

Tamāra Elste, SIA «Novadnieks. Redakcija» direktore (tālrunis 22059)

PREIĻU PILSĒTAS DOMĒ

■ **22. oktobrī notikušajā Preiļu pilsētas domes sēdē deputāti izskatīja un pieņēma zināšanai Preiļu 2. vidusskolas pārbaudes aktu.** Izskatīja arī skolas administrācijas iesniegto vēstuli par vieglās automašīnas IŽ 2715-011 norakstīšanu.

Sakarā ar to, ka 1990. gadā nopirktās automašīnas bilances vērtība toreiz bija 133 lati, tagad tā jau tiktāl nolietojusies, ka jānoraksta. Deputāti nolēma, ka automašīnas norakstīšana būs iespējama pēc tam, kad tiks noskaidrots un rakstiski apstiprināts mašīnas tehniskais stāvoklis.

■ **Deputāti izskatīja noteikumu «Kārtība, kādā domes iestādes var sniegt maksas pakalpojumus» projektu.** Šie noteikumi noteiks kārtību, kādā domes iestādes sniegs maksas pakalpojumus iedzīvotājiem.

■ **Apstiprinātas izmaiņas Preiļu pilsētas domes 1997. gada ieņēmumos un izdevumos sakarā ar mērķdotāciju Ls 7000 apmērā teritoriālplānošanai un attīstības projektu izstrādāšanai.** Par šo naudu tiks iegādāts dators un kopēšanas iekārta. Tuvākajā laikā izveidos arī darba grupu teritoriālplānošanas un attīstības projektu izstrādāšanai.

■ **Sakarā ar nepietiekamu bērnu skaitu nolemts samazināt grupu skaitu bērnudārzā «Pasaciņa».** Ar 1. novembri «Pasaciņā» būs nevis deviņas, bet tikai astoņas grupas. Bērnudārza vadītājai uzdots nodrošināt darba organizāciju sakarā ar grupu skaita samazināšanos.

■ **Dome gatavo vēstuli akciju sabiedrības «Latvijas Zemes banka» vadībai ar lūgumu informēt par filiāles telpu turpmāko izmantošanu, saskaņojot to ar Preiļu pilsētas domi, sakarā ar filiāles likvidāciju no šī gada 1. novembra.**

Vēstulē Preiļu pilsētas dome dara zināmu bankas vadībai, ka 1998. gada budžetā tiks paredzēti līdzekļi 1995. gada 18. jūlijā ņemtā kredīta (26876 lati) atlikuma dzēšanai pilnā apmērā.

■ **Deputāti apsprieda vēstules projektu, ko gatavojas sūtīt uz Pašvaldību kreditēšanas fonda padomi.** Runa ir par Preiļu rajona padomes lūgumu piešķirt kredītu projekta «Preiļu poliklīnikas ēkas siltināšana» finansēšanai no PKF līdzekļiem.

Projekta tālākas virzības nodrošināšanai Pašvaldību kreditēšanas fonda padome lūdz iesniegt pilsētas domes lēmumu par projektam nepieciešamā kredīta saistību pārņemšanu rajona likvidācijas gadījumā, kurā par atmaksas garantu būtu noteikts pilsētas budžets.

Preiļu pilsētas domes deputāti nolēma, ka viņi gatavi pārņemt saistības rajona likvidācijas gadījumā un ja Preiļu poliklīnikas ēka pāries pilsētas domes īpašumā.

■ SIA RBKK pēc pilsētas domes šī gada 5. jūnija lēmuma līdz šī gada 10. oktobrim bija jādzēš nodokļu parāds 3703,02 latu apmērā. Sakarā ar sarežģīto finansiālo stāvokli SIA RBKK lūdza atļauju minēto summu samaksāt līdz nākamā gadam 1. janvārim. Deputāti šo atļauju arī deva.

L.Kirillova

NOVADNIEKS
Redaktors Pēteris Pīzelis
Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī. Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Dibinātājs un izdevējs – SIA «Novadnieks. Redakcija». Direktore Tamāra Elste.
Izdevēja un redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
Tālr. 22059 (redaktoram un SIA direktorei), 22305 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), 22154, 21996 (korespondentiem). Fax 21759.
Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē, Baznīcas ielā 28.Ofsetiespiedums.
Viena uzsk. iespiedloksne. Metiens 4550.
Pasūtījuma indekss 3033.

Pirmais «Novadnieka» acīgāko un vērīgāko lasītāju konkursa uzvarētājs ir Preiļu 1. pamatskolas 6. klases audzēknis Kaspars Pīzelis. 27. oktobra rītā tieši pulksten 9.00 viņš pirmais piezvanīja uz redakciju un pareizi atbildēja uz sestdienas numurā uzdoto jautājumu — kur bija Preiļos vienīgais privātuzņēmēju veikals, kas 23. oktobrī «sēroja» kopā ar pašvaldībām sakarā ar valsts budžeta pieņemšanu pirmajā lasījumā.

Pareizā atbilde — valsts karogs ar sēru lentu bija mastā pie Petrovu veikala Aglonas ielā.

Kaspars atzinās, ka viņa vecāki nebijuši priekšā teicēji, bet karogu pamanījis pats, kad nācis mājās no skolas. Par vērīgām acīm un precizitāti Kasparam tika redakcijas balva — kārba ar zefīru «Maigums» un «Novadnieka» vimpelītis. Lai mūsu jaunajam lasītājam ir jaukas rudens brīvdienas, jo — labs ir tas, kas labi sākas, labi turpinās un tikpat labi beidzas!

Bet pārējiem «Novadnieka» lasītājiem un arī zvanītājiem, kuri šoreiz nokavēja, — lielum lielais paldies par atsaucību. Telefons zvanīja vismaz pusstundu pēc noteiktā laika. Tāpēc apsolām, ka reizi pa reizei mēs noteikti publicēsim kādus ākīgus jautājumus vai fotogrāfijas par notiekošo pilsētā un rajonā. Šajā pārmaiņu laikā vielas tam ir pietiekami. Tātad — uz sadzirdēšanos nākamreiz!

Lidija Kirillova
J.Silicka foto

Svin zelta kāzu jubileju

Saunas pagastā nesen atjaunotajā un svinīgiem gadījumiem paredzētajā zālē sestdien uz 50 kopā nodzīvotiem gadiem atskatījās zelta pāris — Tekla un Jānis Dzeņi.

Zeltkāzniekiem tuvinieku pulciņā siltu sagšu un siltu šalli uzsedza pagasta padomes priekšsēdētāja Emīlija Kokorīte, dziedāja Saunas folkloras ansamblis.

L.Rancāne

Iegūst tie, kas nāk ar lielāku «švunku»

Saeima apstiprinājusi 1998. gada budžetu pirmajā lasījumā

Neskatoties uz to, ka mediķi piketēja pie Saeimas, ka pašvaldību darbinieki visā Latvijā «sēroja» kapsētās, mūsu parlamentārieši 23. oktobrī pirmajā lasījumā pieņēma 1998. gada budžeta projektu. Tikai nedaudzi resori procentuālajā izteiksmē nākamgad saņems mazāk līdzekļu, arī pārējie, kuriem izdevumu ailēs paredzētas plus zīmītes, nemaz nav priecīgi. Nepietiekami līdzekļu būs Izglītības un zinātnes ministrijai, Labklājības ministrijai, Kultūras ministrijai, apdalītas ir arī pašvaldības. Līdz ar to kļūst skaidrs, ka valdībā un Saeimā nedomā par to jomu finansēšanu, no kurām ir atkarīga Latvijas izaugsme turpmākajos gados un gadu desmitos. Vinnē parasti tie, kuri nāk ar lielāku «švunku», vai arī no ietekmīgākiem politiskiem spēkiem, piemēram, Finansu ministrija, Satiksmes ministrija, Ekonomikas un Zemkopības ministrija.

Kurš pašlaik var droši apgalvot, ka šie budžeta pieaugumi tiks izmantoti lietai nevis pazudīs ministriju kabinetos vai ierēdņu naudas maciņos? Atliek vienīgi secināt, ka laikam tomēr esam pelnījuši tādu valdību un Saeimu, kura nav spējīga domāt par valsts nākotni. Vienīgā iespēja — likt, kā saka, visu aiz auss un atcerēties nākamajā gadā, kad visi šie kungi, saldās lakstīgalu mēlēs «pogos» televīzijā, radio un presē, atkal solot piena upes ar kīseļa krastiem, ja vien šos atkal ievēlēs Saeimā.

Pēc republikas preses materiāliem sagatavoja L.Kirillova

Riebiņu pagastā atsācis darbu pašvaldības bērnudārzs

◆ 1988. gadā Riebiņos atklāja jaunu un modernu bērnudārzu, kurā varēja uzturēties 72 pirmsskolas vecuma bērni.

◆ 1990. gadā bērnudārzu nācās slēgt, jo daudzi vecāki nebija spējīgi samaksāt par bērnu uzturēšanu tajā. Audzēkņu skaits samazinājās arī tāpēc, ka daudzi lauku iedzīvotāji zaudēja darbu un centās par saviem mazuļiem parūpēties mājās.

◆ 1997. gada vasarā Riebiņu pagasta padome pieņēma lēmumu atjaunot darbu bērnudārzā. Pāris mēnešus saglabātajās bēmudārza telpās strādāja celtnieki, tika meklēts personāls.

◆ 24. oktobrī atbildīgās personas ar saviem parakstiem apliecināja, ka Riebiņu pašvaldības bērnudārzs ir gatavs uzņemt audzēkņus. Bērnudārza vadītājai Regīnai Mikulānei uz galda jau 36 bērnu vecāku iesniegumi. Un ik dienas nāk klāt vēl, jo pagastā ir 160 pirmsskolas vecuma bērnu.

● **Ar «Sprīdīša» grupiņas mazuļiem domātajām lellēm un lāčukiem dienā, kad bērnudārzā bija pieņemšanas komisija, vēl spēlējās auklīte Vija Vaivode, audzinātājas Jeļena Harlamova un Iveta Počekajeva.**

Lai ko tur «gaišajā» Rīgā domā par Latgali un Preiļu rajonu, mēs tomēr varam lepoties, ka šogad vien esam pārsteiguši tuvu un tālu apkārtni ar tādām lietām, par ko citi var tikai sapņot. Vasarā galvaspilsētas kungi brauca uz jauna un skaista tilta atklāšanas ceremoniju pāri Dubnas upei Arendolē. Tagad pa šo ceļu kursēs maršruta autobuss (jauna maršruta atklāšana joprojām ir un paliek notikums vispārējas krīzes apstākļos). Un tagad vēl bērnudārzs Riebiņos. Re, ko tie latgalieši spēj!

Riebiņu pagasta padomes priekšsēdētājs Voldemārs Adamovičs bija enerģijas pilns un dalījās ar mums pārdomās:

— Riebiņu pagasta padomē lielākā daļa deputātu nāk no DPS saraksta. Un bērnudārza darbības atsākšana nebija nekādos mūsu pirmsvēlēšanu solījumos vai programmās. Mēs ķērāmies pie darba.

Situāciju gribu ilustrēt ar skaitļiem. Šī gada pirmajos trijos mēnešos, kad pagastā saimniekoja vēl vecie deputāti, pašvaldības aparāta uzturēšanai tika izlietoti 7825 lati, tas nozīmē, ka 2605 lati mēnesī. Mēs uzskatījām, ka tā ir izšķērdība. Pagasta darbiniekiem algas samazinājām no maksimāli pieļaujamajām līdz vidējam līmenim. Samazinājām štatus, apvienojām amatus, atstājot tik darbinieku, lai pietiktu normālai pagasta padomes funkcionēšanai. Arī es pats par pagasta padomes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanu neesmu saņēmis ne santīmu atalgojuma no pašvaldības līdzekļiem.

Mēs ekonomējām, un šī gada sešos mēnešos pašvaldības uzturēšanai iztērējām tikai 6502 latus. Ietaupītie līdzekļi lieti noderēja bērnudārza atjaunošanai. Piedevām tagad nākas maksāt iepriekšējās pašvaldības sakrātos parādus. Kā sniegs uz galvas uzkrita SCO atsūtītais rēķins par nesamaksātajiem celtniecības un apdares darbiem ambulances celtniecībā vēl 1995. gadā.

Tomēr pagasts ar saviem līdzekļiem vien nebūtu spējis sakārtot bērnudārzu, mūs atbalstīja un darbos iesaistījās paju sabiedrība. Vispirms kapitāli izremontēja jumtu, ierīkoja vietējo centrālo apkuri, kur uzstādīja divus Čehijā ražotus katlus cietajam kurināmajam. Iekštelpās celtnieki veica kosmētisko remontu, nomainīja santehniku, elektroiekārtas. Vajadzēja iegādāties jaunas plītis virtuvei. Bet segas, spilvenus, citu mīksto inventāru un traukus pirkām paši.

Cik līdzekļu iztērējāt bērnudārza atjaunošanai, tas ir jautājums paju sabiedrības priekšsēdētājam Romualdam Kavinskim.

— Ziniet, tā precīzi nemaz neesam rēķinājuši. Un tas arī nav vajadzīgs, jo nevis nauda, bet bērni ir mūsu lielākais kapitāls. Rūpes par cilvēkiem Riebiņos vienmēr bija tā labākā tradīcija, kuras augļus jūtam arī tagad — ciematā dzīvo ļoti daudz jaunu ģimeņu. Un tāpēc arī daudz bērnu.

Bērnudārza atklāšana ir likumsakarīgs solis, tas ir pamats jaunās paaudzes tālākai attīstībai un izglītošanai. Pagasta padomes priekšsēdētājs Voldemārs Adamovičs informēja, ka maksa par bērnudārza izmantošanu būs diferencēta. Darbinieku algas un bērnudārza uzturēšanas izdevumus segs pagasta padome. Vecāki maksās tikai par bērnu uzturu — 15 latus mēnesī. Paju sabiedrībā strādājošajiem būs jāmaksā 12 lati, bet 7,50 latus par bērnu maksās daudzbērnu ģimenes.

● **«Zvaniņa» grupas audzinātājas Anita Vibornā un Ingūna Krumpāne būs kopā ar saviem audzēkņiem līdz skolā iešanai.**

Pašlaik bērnudārzā būs divas grupiņas — viena mazuļiem, otra lielākiem bērniem. Paredzēta tikai latviešu plūsma, un krievu valodā runājošie bērni tur mācīsies runāt latviski. Dārziņā bez vadītājas jau strādā četras audzinātājas, divas auklītes, divas pavāres, divi kurinātāji, kā arī veļas mazgātāja. Kad atvērs nākamās divas grupiņas, dārziņā darbu atradīs vēl seši cilvēki.

L.Kirillova
J.Silicka foto

PŪRA LĀDĒ

LAIKRAKSTA «NOVADNIEKS» IELIKUMS Nr. 4

■ Kad cilvēki nodzīvojuši mūžu, tie aiziet aizmūžā. Ko viņi tur dara, kā dzīvo, par to tikai var minstināties, bet skaidrību zināt nevienam nav lemts. Par aizmūžā aizgājušiem zina tikai tik daudz, cik piemiņas viņi ir atstājuši zemes virsū. Daži atstāj lielu piemiņu, daži mazu un daži izdziest kā dūmi vējā un viņu vietu vairs nepazīst. Piemiņu var atstāt labu vai arī ļaunu. Kas atstājis labu piemiņu, to ilgi daudzina ļaudis, bet ļauna piemiņa ir rūgta ļaužu mutē.

■ Teika stāsta: jo tuvāk kapiem, jo smagāki elšot zirgi, tāpēc, ka gari nākot pretī jaunajam ceļiniekam līdz līķu kalniņam un nolaižoties tad kā mākoņi uz bēru ratiem, zirgiem un zārku.

Anna Brigadere

■ Kapsētā varbūt atdusas priesteris, kurš tevi kristīja, iesvētīja, uzklausīja bikti un sniedza citus garīgus pakalpojumus. Tur varbūt atdusas tavi vecāki, tavs labais tēvs, tava mīļā māte, kas tevi tik bieži nēsājusi uz rokām, kurai tu visu varēji teikt un žēloties par to, kas nospieda tavu sirdi. Kad tu stāvi pie klusā kapa, iedomājies par šo mīlestību. Atceries tās svētlaimīgās stundas, kad tu vēl kā priecīgs bērns dzīvoji savu vecāku mājās. Sevišķi neaizmirsti svēto acumirkli, kad vecāki nomira, tev pēdējo reizi vēl sniegdami roku un svētīdami, kad viņu roka palika arvien aukstāka. Viņu pēdējie vārdi varbūt bija:

«Dzīvo vesels, dēls, mana meita! Lūdz Dievu, neaizmirsti mani!»

Ja tevi moka kārdinājums izdarīt kādu grēku, iedomājies šo acumirkli; lai tavas mirstošās mātes vaigs ir tavu acu priekšā. Kapsētā pie vecāku kapa tu atradīsi stiprumu un noturēsies uz labā ceļa.

Varbūt kapsētā ir tava drauga, tavas daudzenes kaps? Viņi jau agri aizsaukti mūžībā un staigā to ceļu, no kura vairs neatgriežas. Paliec uz mirkli stāvam pie kapa, iedomājies par tām senajām dienām, kad tu ar aizgājušo dalījies priekos un bēdās.

Alberts Budže, dekāns,
«Katoļu Dzeive», 1989. g., Nr. 10

■ Latviešu tradīcijās rudens ir gada — auglības cikla noslēgums. Novērtēdams padarīto un sākdams domāt par nākamo pavasari, zemnieks piesauca savus aizsaulē aizgājušos senčus, kas, pēc viņa domām, ir bijuši visu darbu līdzzinātāji, līdzdomātāji un svētības glabātāji. Tā saukto veļu laiku —, kas ilga aptuveni no Miķeļiem (29. septembris) līdz Mārtiņiem (10. novembris), ievēroja kā paaudzēs noteiktu likumu. Šai laikā bija jārīko veļu mielasti. Patiesībā veļu laiks bija veltīts kontaktam starp pagātni un tagadni, lai būtu veiksmīga dzīve nākotnē.

■ Kristieši, tostarp arī katoļi, savus tuvos, dārgos aizgājējus piemin citādi, neklāj rijās veļu mielastus, bet mirušos piemin lūgšanās. 1. novembrī ir Visu Svēto diena, bet 2. novembrī ir Dvēseļu diena, kad ikviens atmiņās un lūgšanās aiziet tajos ceļos, kas staigāti kopā ar mirušo. Šajā laikā daudzās kapsētās notiek arī svecīšu vakari, kad pie dārgajām kopiņām mēs pavadām stundas katrs ar savām pārdomām. Prom aizejam redzīgākām acīm un jūtīgāku sirdi, varbūt vairāk sākot pārdomāt par to, kas tad ir pasaule, un cik negaidīti no tās var nākties šķirties?

Šoreiz «Pūralādē» stāsts par ļoti stipriem cilvēkiem.

Es arī varu

Gandrīz vienlaicīgi ar redakcijas mašīnu pagalmā ietek puišeļu bariņš. Brīnums gan, šādus naskus gājējus uz ceļa taču nekur neapdzinām. Nē, viņiem esot sava taisnāka iešana, stiga gar dārziem, pār pļavu, tēta ierīkota laipa pāri upei, un tikai tad pa šoseju līdz Preiļiem. Uz skolu. Istabā trīs vecākos brāļus sagaida pastarītis, šoreiz arī tētis, mājās arī labā krustmāte Anna, brālēns un māsīca.

Nudien, sešu bērnu pulciņš kā visa klase vienā otrā mazākā skolā. Pamazām iemanāmies atšķirt četrus mājas bērnus no ciemos atnākušajiem. Mārtiņš četru brāļu pulciņā — vecākais, centīgs mācībās, spējīgs vieglatlēts, kam labi padodoties lēkšanas disciplīnas, automātiski kā vecākais uzņēmies atbildību, aizstāvību par jaunākajiem brāļiem, pastāsta gan par ceturtklasnieka Arvīda raksturu un mācībām, gan par pirmklasnieku Jāni. Jāzeps skolas gaitām pievienosies tikai nākamgad. Dienasgrāmatas visiem tādas, ka nekaunoties kuru katru brīdi var parādīt svešākam cilvēkam.

Nosauktas klases audzinātājas, mīļākie un ne tik mīļi priekšmeti, pastāstīts par draugiem un sola biedriem. Negribas smago sarunu, kuras dēļ šeit esam ieradušies, ar dēlu tēti Jāni sākt bērnu klātbūtnē. Vai tad šādiem zeperiem maz kas būtu darāms, kad tikts laukā no skolas? Viņi paklausa un aiziet, tad atkal pamazām un klusītiņām pa vienam ieslīd istabā atpakaļ.

Ieņēmuši savas bērnišķīgās pozas garšļaukus vai sēdus uz dīvāna, ar muguru pie siltās krāsns vai tētim klēpī, viņi apklust. Sastingst. Šķiet, baidās elpu par skaļu ievilkt. Četri acu pāri nenolaiž skatienu no svešās viesņas. Četros acu pāros ir mēms jautājums: Kur ir mana mīļā māte? Jūs pieaugušie, visa jūsu pasaule ir meli un izlikšanās. Jūs nepalīdzat nevienam. Kur ir mūsu mīļā māte?

Tētis Jānis smagiem teikumiem, balsij iedreboties pa stundai vēlreiz izdzīvo to dienu sniegotajā ziemā pagājušajā gadā. Viņa sievai, viņa četru dēlu mātei ir kļuvis slikti. Viņa ir ieņēmusi zāles, atgūlusies. Nekas, pagulēšu un pāries, viņa mierina mājniekus. Jānis pēc laika jūt, ka nu vairs nav labi. Sūta vecāko dēlu uz kaimiņiem zvanīt ātrajiem. Skrien dēls pa sniegoto taciņu, zinot, ka no viņa kāju ātruma atkarīga mātes glābšana. Ātrie atsakās. Ar mašīnu no šosejas līdz mājām piebraukt nevar, bet kājām neies. Vēl tā pati stunda nav apritējusi, vīrs ir pie sievas gultas, dēls atkal skrien to pašu celiņu, — lūdzu, atbrauciet! Tā pati atbilde. Trešo reizi skrien bērnu tēvs. Šoreiz ātrie atbrauc. Bet — par vēlu. Gaišā dienas vidū. Nepilnu desmit minūšu brauciens no pilsētas pa asfaltu. Varbūt desmit minūšu kājāmgājiens. Civilizācija. Divdesmitais gadsimts.

Toreiz citas medicīnas iestādes atbildīgi darbinieki ieteica sūdzēt tiesā vainīgos par nolaidību. Jānim šajās sāpju dienās nebija spēka tiesu darbiem. Vēlāk pārdomājis, varbūt piedeva, varbūt atstāja nevis cilvēku, bet Dieva tiesas ziņā. Varbūt tā nevajadzēja? Varbūt viena bez soda atstāta nolaidība nākamajā reizē atnesīs ciešanas vēl daudziem citiem?

Bet vienu viņš zina droši — sieva, četru bērnu māte kapā aizgāja ārstu vainas dēļ. Arī tamdēļ, ka, jau agrāk griežoties pie ārstiem ar sūdzībām par sirdi, bija saņēmusi paviršu — nu, nu, kas tik jaunai sievietei ar sirdi var būt.

Jānis ir piedevis. Bet četru acu pāru skatos ir redzama tikai apsūdzība: Jūs, pieaugušie. Jūs melojat un izliekaties. Jūs varējāt, bet nedarījāt. Kur ir mūsu mīļā māte?

Skaidrs ir viens, ka viņi neko nav piedevuši.

Ludzas rajona puisim, kas savu Mārīti nolūkoja par viņas vienkāršību, gaišo starojumu, dzīve pēkšņi bija apstājusies. Bija jārīko bēres, visi tie simti mazāki un lielāki darbiņi, kuros līdz šim tecēja sieva, nāca klāt pie viņa — vīrieša darbiem, mazie spiedās klāt apjukuši, izbiedēti, salīka sirmais sievastēvs, ar kuru kopā viņi dzīvoja, jo kāzu dienā Jānis negribēja sievas vecākiem atņemt vienīgo lolojumu un tāpēc pārcēlās pie viņiem. Un cūkai atskrēja septiņpadsmit sivēniņi, mazais Jāzepiņš prasīja, bet, tēti, kas tagad slauks gotiņu, jau saplaka bērnu tīro drēbju kaudzīte, ko vienmēr sarūpēja sieva, bija jādara viss, lai tik dziļos sniegos pa godam tiktu galā ar apbedīšanu, bet vakaros, kad bērni ar pūlēm iemiga un mājās iestājās klusums, bija vēl grūtāk. Šodien bēru albumā fotogrāfija rāda asaru pat uz mācītāja vaiga pie vaļējā kapa...

— Ikdienā viņa bija jautra un strauja, apsvieduma, veicās darbi dārzā, mājā, šūšana. Gribējām vēl meitiņu rindas galā, lellīti, sieva sapņoja, kā apšūs un izrotās.

Pratām darbos viens otru papildināt, bet palicis viens, jutos kā kuģis bez vadības. Tagad esmu jau pieradis. Dienas darbi iegājuši savās sliedēs, strādāju arī pagasta padomē par šoferi. Alga nav liela, taču jārēķinās ar to, ka varu izbrīvēt pa brīdim, ieskriet mājās, bērnus pieskatīt, vai ir no skolas, kā klājas. Ja sieviete viena var audzināt bērnus, kad paliek bez vīra, kāpēc to nevar vīrietis? Es varu. Es apjautājos, kā iet pa skolu, satieku skolotājus, arī viņiem noprasu. Gadās, dēla teiktais atšķiras no skolotāja stāstītā. Tad jātiek skaidrībā, jābūt intuīcijai, kā tur īsti ir. Bērni pa šo laiku iemācījušies vairāk tikt galā ar sevi, ar ēdienu, palīdz man daudzos darbos. Daudz palīdzējuši kaimiņi, vislielākā palīdzība no manas māsas Annas, kas dzīvo Preiļos. Agrāk viņa teica, ka daudz darba ar saviem diviem bērniem, kā Mārīte tiek galā ar četriem. Tagad Anna spēj tikt galā ar visiem sešiem. Paldies pagasta padomei, ka bērniem piešķirtas brīvpusdienas skolā. Maizei vien ik dienas mūsu pulciņam jāiztērē latu. Atbrauc no Ludzas mana māte, apmīļo bērnus. Viņiem vajadzīgs tīri sevišķīgs siltums. Pagaidām vēl neesmu domājis, ka Mārītes vietu varētu ieņemt kāda cita sieviete. Kaut gan, domāju, ka arī ar lielāku pulciņu bērnu spētu tikt galā.

Mēs pārlapojam arī citus albumus. Ar laimīgām dzīves ainām. Vedējos iets, godi svinēti. Jānis ieslēdz magnetofonu. Mainās izpildītāji, bet ik pa brīdim te tēvs, te dēli piedzied līdzi kādam pantam. Dzīvei taču jāiet uz priekšu. Dziedāšana viņam vienmēr patikusi. Dzied Līču folkloras ansamblī. Jaunībā, pie tēva mājām bijis labi dziedāt. Pretim mežiņš atsaucies ar atbalsi. Vēl no bērnu dienām atmiņas par dzejnieka Jurciņa māti, kas kaimiņos dzīvojusi. Uz maza skolnieciņa «labrītu» viņa vienmēr daudzsološi atbildējusi — «labrīt, labrīt, tev piecinieks būs rīt». Patīkama pieaugušo labestība pret maziem bērniem. Savus dēlus Jānis grib redzēt izaugušus solīdus, saprotošus, iejūtīgus pret vecu cilvēku rūpēm, izpalīdzīgus, cilvēcīgus. Šai audzināšanai viņš pieliek arī Dieva likumus. Pērn un šogad, kad pavasaros baznīcā bērnus gatavoja pirmajai svētajai Komūnijai, māmiņu un vecmāmiņu pulciņā, kas pavadīja bērnus, bija redzams arī kāds vīrietis. Pērn Jānis Komūnijai saposa vecāko dēlu, šogad — otru. Pēc tam abi iestiprināti.

Kopā visi uzspēlē futbolu, uzlikts basketbola grozs, vakaros skrien krosiņu, un lielākie puikas jau priecīgi, ka noskriets tētis.

Mūs pavadot, Jānis nostāj pagalmā un noteic, — kad dēli paaugsies, mēs celsim jaunu māju.

Attēlos:
Mārīte un Jānis ar pirmdzimto Mārtiņu 1985. gadā.
Četru dēlu pulciņā. Jānis, aizmugurē — Jāzeps, pa kreisi Arvīds, pie tēta kreisās rokas — Jānis un Mārtiņš.

Šaisaulē. Aizsaulē

— Vai jums tagad nav bail no jūras?

— Tagad vairs nē. Pirmajā gadā, kad gadījās būt pie jūras, man bija uz to it kā dusmas. Sāpes. Bet jūra velk. Katru gadu gribas aizbraukt pie tās. Iet gar to.

— Cik gadus jūs nodzīvojāt kopā?

— Trīspadsmit.

— Vai pirms šī brauciena ar «Estonia» bija kādas priekšnojautas?

— Nē. Absolūti nekādu. Biju pieradusi, ka viņš vienmēr brauc dažādos darba komandējumos, uz dažādām vietām. Atsveicinājāmies. Drīz būšu. Un aizgāja.

— Traģēdijai notiekot, parasti dzīvais palicējs uzzina no klātbijušajiem lieciniekiem, no ārstiem, vai kaut no policijas. Intīmāk, personīgāk. Šajā gadījumā tas nāca kā radio un televīzijas ziņa uzreiz pāri visai Latvijai.

— Viņa šoferis, kurš veda uz Tallinu, bija vislabāk informēts. Zināja braucienu izkārtojumu, zināja, ar kādu reisu, ar kādu prāmi viņš brauks uz Zviedriju. Zināja, kad jābūt atpakaļ. No viņa darba vietas pie manis nāca šī ziņa. No Rīgas atnāca fakss.

Sākumā nemaz tam nenoticēju. Zināju, ka viņš ūdenī jūtas kā ronis. Un cerēju. Cilvēks vienmēr cer. Gaidīju. Tā murgainā nedēļa, tās visas dienas. Drausmīgi, ka nevari būt klāt tajā vietā, kur tas viss ar tev dārgu cilvēku noticis. Bērni dzirdēja visu. Visu redzēja, kas ar mums notiek. Tas nebija it kā pēkšņi uzbrucis. Jo viss bija saistīts ar cerībām. Vēl pienāca ziņas par izglābtajiem, par noceltajiem no glābšanas plostiem. Mēs visu laiku gaidījām, kad nosauks, ka arī mūsu tētis ir izglābts un dzīvs. Katrs telefona zvans deva cerību, — varbūt šajā sarakstā, nu varbūt tajā. Tā arī vilkās dienas. Un naktis. Dienu un nakti kopā ar mani bija manas kaimiņienes. Vīra mamma.

Es nevaru pateikt, ka arī šodien manī un manos bērnos vairs nav ne kripatiņas šīs ticības, ka varbūt vēl kaut kur... Viņa māte skaistajā Nautrēnu baznīcā, kur esam par krustvecākiem bijuši, kur mācītājs labi pazina vīru, jo viņš bieži savā dzimtajā pusē ar savu mašīnu bērēs brauca pēc mācītāja, pasūtīja piemiņas Misi — aizlūgumu par mirušo. Baznīca bija sagatavota kā tādās reizēs mēdz būt — ar melniem pārklājiem. Vecāku mājās notika piemiņas lūgšanas, vakariņas, kā tas katoļiem pieņemts. Redzēju, kā uz to reaģēja bērni, kā viņi sacēlās. Īpaši dēls. Savā bērna, tagad jau pusaudža sirdī viņš nēsā pavisam kaut ko citu, viņš nepieņēma to, ka tuvākie cilvēki — vecmamma, vectēvs — nodod viņa tēvu. Viņu pieņem par mirušu.

— Vēl jo vairāk šajā reizē, kad bojā ejai, lai cik traģiska tā nebūtu, nav loģiska noslēguma — atvadīšanās no mirušā, izvadīšanas, apglabāšanas kapā, un nav pat šīs kapa kopiņas, pie kuras nomesties...

— Jādzīvo ar to, kas ir. Ar atmiņām no mūsu gaišās un saskanīgās dzīves, ar tām ziņām, no kurām esmu restaurējusi šo pēdējo braucienu uz Zviedriju tumšajā vētrainajā Baltijas jūrā, no izglābto stāstījumiem. No sarunām ar izmeklētājiem un advokātiem. Pēc kāda laika pēc «Estonia» nogrimšanas visi piederīgie bija aicināti doties kopīgā piemiņas braucienā ar kuģi uz tiem platuma grādiem, kuros prāmis nogrima. Es netiku, tobrīd bija slims mūsu dēls. Bez tam es nevaru pieņemt šos platuma grādus.

Sāpes tagad ir pierimušas. Pirmajā laikā, kad pārnācu mājās pēc darba, apsēdos pie loga un gaidīju. Kā viņš nāks gar apstādījumu stūri. Kā atvērsies durvis. Jutu, ka salūzīšu. Man bija jāsaņemas. Arī bērnu dēļ. Tad es sāku stumt šīs domas nost no sevis. Lielā mērā man palīdzēja tas, ka varēju iekārtoties citā darba vietā. Tuvāk mājai un bērniem. Par to paldies cilvēkiem, kas man to izkārtoja. Tagad arī citā dzīvoklī esam pārcēlušies. Vairs nav tā, ka uz kuru pusi paskaties, visur pretī viņa gatavotās mantas, viņa ierīkotais, taisītais, labotais.

Manas draudzenes vecmāmiņa teica, — esmu nodzīvojusi astoņdesmit piecus gadus, neesmu savā mūžā redzējusi tik gaišu cilvēku kā viņš. Viņš prata ar bērniem apieties, prātīgi aprunāties, bija autoritāte bērniem. Mēs tagad cenšamies nerunāt par viņu. Kad nāk atceres dienas, tad parunājam. Kur viņš ir. Šai pasaulē vai viņsaulē. Saku bērniem, noskaitiet par viņu lūgšanu, lai kur viņš arī nebūtu. Un es arī nevaru atļauties pateikt, ka viņa nav. Kā lai es to varētu?

Ļoti priecājos, ka ir divi vectēvi — mans un vīra tēvs. Dēlam ir no kā mācīties vīriešu darbus. Pie viņiem dēls pavada vasaras. Gan vectēvs, gan mazdēls ir lepni, kad izdodas pirmā siena kaudze, paveicas ko sameistarot.

— Jūs saņēmāt apdrošināšanas naudu?

— Jā. Pat nebūtībā aizgājis tēvs saviem bērniem dod materiālo pamatu zem kājām, ko es ar savu vien algu nespētu. Ir nācies saskarties arī ar zemiskiem un ļauniem cilvēkiem, kas redz tikai šo naudu. Ņemiet to visu un vēl vairāk, bet atdodiet vīru, tēvu.

Mēs dzīvojam ar atmiņām, ar piemiņu, ar to, ko tēvs mācīja, kas nāk no viņa dzimtas — pirmām kārtām par cilvēkiem teikt tikai to labo, būt labestīgam un saprotošam. Mums vēl ilgam laikam pietiks ar to, ka viņš mūs mīlēja.

Pirms trim gadiem 28. septembrī notikusī traģēdija Baltijas jūrā, kad ceļā uz Zviedriju nogrima prāmis «Estonia», paņemot 900 pasažieru dzīvības, atņēma tēvu un vīru šai preiliešu ģimenē. Bērzpils puses puisi un meiteni, kas jau vidusskolas klasē viens otru nolūkoja un vēlāk mija gredzenus, izšķīra jūra.

Pēc šīs sievietes lūguma intervija ir anonīma. Kas mīl un atceras šo ģimeni, tie zinās, par ko ir runa. Kas vēlas, lai aizlūdz par viņu. Tur kur viņš ir. Šaisaulē vai aizsaulē.

Man bail atkal piedzīvot sāpes

Jēkabpils rajona Dunavas meitēns Irma savu «jāvārdu» Saunas puisim Jurim teica 1981. gadā. Jauniņā kontrolasistente šeit ieradās ar nosūtījumu pēc sovhoztehnikuma absolvēšanas. Iepazina Juri kā sirsnīgu, ļoti strādīgu, enerģisku, humora pilnu puisi. Trīs gadus nodzīvoja Jura vecāku mājās. Piedzima pirmais dēls. Jaunajā ģimenē nebija ķīviņu un lamu. Kolhozs jaunajiem pārdeva kādu līdz galam neuzbūvētu māju. Lielu, plašu. Juris salika grīdu, griestus, uzmūrēja krāsnis, saliekot kopā abu algas, pirka jaunas mēbeles. Pirmdzimtā ņiprajiem solīšiem drīz piebalsoja brālīša priecīgā gulgošana un dūdošana. Kā tai dziesmā — «kur ņemsim tādas istabas, kur dzersim kāzas, kristabas». Istabas bija lielas, — iedancotas, kristības nolīksmotas. Kūtī pavairojās lopu pulciņš. Bērni, māja, laimīga dzīve. Tādu astoņdesmito gadu sākumu šodien atceras Irma. Abi — spēka pilni, dzīvot un dzīvot.

Tikai vēlāk viņa sāka atcerēties vīra dažreiz dīvaini teiktos vārdus. Iesāka celt kambari. Klāja jumtu, piebilda, varbūt man tā nemaz nevajadzēs. Plīts iekurināšana jaunajai sievai ne visai vedās, Juris, tas prata skaliņus krustu šķērsu salikt, virsū lielākās pagalītes, viņai atlika tikai uguni pielikt. Juris mēdza aizrādīt, mācies pati iekurt, varbūt, ka vajadzēs. Kambarī palika arodi netaisīti, logi neielikti. 1988. gada 2. augustā pārkāpis savu trīsdesmitgadu slieksni, 11. septembrī Juris aizgāja mūžībā. Kāda noziedzīgas rīcības dēļ. Todien, dodoties no mājām, viņš bija pateicis, ka varbūt nāksies aizkavēties, negaidi, pāmakšņošu mātes mājās. Tajā traģēdijā, kas risinājās dažus kilometrus tālāk, viņas nebija klāt, neviens arī uz slimnīcu nepaņēma līdzi, kur diemžēl nekas vairs nebija saglābjams. Pēc tam laikam nevienam nebija spēka doties pie sievas. Rītā viņa izveda govis ganos. Visi kaimiņi visu jau zināja, bet ne viņa... Vecākajam dēlam — pirmklasnieka vecums, mazajam — divi ar pusi gadi.

Pusgadu nevarēju attapties, gaidīju viņu pārnākam, saka Irma. Bērni jautāja, kur tētis. Mazais neko nesaprata, viņš tikai gaidīja un gaidīja tēti. Atcerējās, ka tētis bijis garš, riteniti pār plecu viņam nesis.

Kad vēl gulēja mājās, zārkā, Irma ienāca pie viņa, aizvēra durvis, izrunājās, izraudājās, nāca kā pie dzīva. Pats smagākais brīdis bija, pārbaucot no kapiem, ienākot cilvēku pilnajā, bet tik tukšā istabā bez tās vienīgās — saimnieka aizņemtās vietas. Bērni turējās katrs pie savas rokas, un viņu dēļ bija jāsaņemas. Jāvar. Pašas māte bija tālu, ne morāliski, ne materiāli viņa nevarēja nedz meitai, nedz mazbērniem palīdzēt. Sieviete laukos, viena pati bez vīrieša atbalsta un palīdzības ar maziem bērniem. Malka bija jāskalda, bet vispirms no meža jāatved. Kūts bija jāizmēž. Govis jāizslauc, bet vispirms jāsapļauj un mājās jādabū siens. Ja arī pārcilvēcisku spēku var ielikt divu un triju cilvēku darbu nastu veļot, jo pie tā visa Irma turpināja strādāt kolhozā, bija uzņēmusies cūkkopes smago darbu, kur varēja vairāk nopelnīt, tad gribējās arī to stundu, kas katrai sievietei jau piedzimstot paredzētas — ieveidot cirtas, uzkrāsot lūpas, vīram pretī pamirdzināt tumši dzelmainās acis, ienirt skapja atvilktņu dziļumos pēc kaut kā sirdij tīkama, justies lolotai un saudzētai...

Daudz naudas aizgāja, maksājot par zemes aparšanu, tīrumu nokulšanu, bet bija darbi, kur, gribi negribi, jāpalūdz vīrieša roku palīdzība. Bieži tas bija Jānis, strādīgs, izpalīdzīgs. Dēlēni pierada pie viņa. Un pēc diviem gadiem 37 gadus vecais, līdz tam ne reizi neprecējies, vīrietis kļuva Irmas vīrs, un dēli viņu sāka saukt par tēti. Juris pa šo laiku tikai reizi bija atnācis sapņos, uzlicis rokas dēliem uz galvas un teicis, ka grib palūkoties, cik lieli izauguši...

Kāzas notika augustā. Vēl pēc laika pieteicās jauna dzīvibiņa. Martā Jānis aizgāja. Pats sev pielika roku. Varbūt — vīrieša egoismā un patmīlībā? Nenopietnajos jaunekļa gados iekūlies kādā sarežģījumā, no kura arī brieduma gados psiholoģiski nevarēja atbrīvoties. Šodien droši vien tam palīdzētu tikt pāri psihoterapeits. Toreiz viņam gribējās, lai sieva to atkal un atkal uzklausa, viņš cilāja un pārcilāja vecās lietas. Tovakar viņai pašai, ar bēmiņu zem sirds, nogurušai no ceļa un ārsta apmeklējuma, nogurušai no dienas rūpēm, vairāk vajadzēja atbalsta un gluži vienkārši — miera un atpūtas. Nepietika spēka vēl žēlot un mierināt iereibušo vīrieti, kurš gribēja gausties, ka dzīve ir grūta, gausties par kaut ko senu, aizgājušu un citādi nekādi neskarošu viņu dzīvi. Vīrietim pietika cietsirdības nepadomāt par sievieti, kas iznēsā viņa bērnu, negribēt ieraudzīt šo mazo cilvēkbērnu, kas nu aug pilnīgā tēva izskatā, vēl vairāk, viņam pietika dūšas — to — izdarīt turpat mājās, ēkās, kur šai sievietei un viņas bērniem un arī viņa bērnam būs jāstaigā, jāstrādā, jādzīvo.

Toreiz viņai zuda pamati zem kājām. Bērni — vēl tie paši, nepieaugušie, darbi — tie paši. Otrās bēres. Un bērniņš — ceļā. Aprunājās ar ārstiem, baidījās, vai pārdzīvojumi neatstās ļaunu iespaidu uz topošo cilvēciņu. Viņu nomierināja, ieteica gaidīt droši un paļāvīgi. Smagi bija dzemdību nodaļā, kad palātas kaimiņienes laimīgie tēvi apbēra ar ziediem. Pārbaucot mājās, Irmu gan sagaidīja ziediem pārpildīta istaba, par ko bija gādājušas kaimiņienes un draudzenes. Bet — arī nerautu runkuļu vagas.

Otrajā dienā pēc slimnīcas viņa devās tos novākt. Satumsa acīs un sareiba galva. Tikai tad nosprieda, ka tomēr par agru. Viena, ar zīdainīti uz rokām, diviem skolas bērniem, lauku saimniecību. Slimnīcas, tuvu un tālu, jo meitiņa pirmajā dzīves gadā daudz slimoja, lielais trieciens tomēr bija atstāji iespaidu. Cik nu varēja, pirmā vīra māte balstīja, tomēr viss šis smagais izdzīvošanas vezums kopumā ir ticis Irmai vienai pašai. Pajuka kolhozi, un pēc dekrēta atvaļinājuma nebija darba, kur atgriezties. Bērnu pensijas par apgādnieka zaudējumu, pa reizei — pagasta palīdzība, tā ir naudiņa, kas aiziet degvielai, zemes nodoklim, lopu apdrošināšanai, aršanai, pļaujai. Pa reizei pārdod kādu lopiņu, tas — bērniem apģērbam, skolas lietām. Pašai — kas atliek. Pirmais mēnesis, kopš paņemta darbā pastā. Vecākā dēla iecerētais sapnis — mācīties par galdnieku — bija jāatliek. Tāla ceļa izdevumus un mācīšanos viņu saimīte nevarēja atļauties. Dēls mācās tuvākajā lauksaimniecības skolā. Viss kā tēvs, saka Irma. Audzinātāja pieminot, redz puika vienmēr nācis uz skolu ar skrūvgriezni kabatā, visas skrūves solos bijušas piegrieztas. Nu nekā. Dēls izaudzis. Par tēvu maz runā. Bet nostājas tēva vietā. Malku saskalda, kūtsdarbus paveic. Žēlo māti. Viņa bērnības atmiņās ne tētis, bet māte sniegainām kājām no meža pārnes eglīti Ziemassvētku vakarā...

Bet pati, kas būs ar pašu, kad izbalēs acu skatiens, pāries matu liepziedu dzeltenums, rokas nolaidīsies uz ceļiem?

— Es nezinu, — saka Irma. — Es vairs negribu citu vīru. Man bail atkal piedzīvot sāpes un vilšanos. Jā, nevar jau pateikt, kā dzīve iegrozīsies, bet pašlaik esmu tā noskaņota. Reizēm domāju, kā būs tad, kad bērni izaugs un aizlidos katrs uz savu pusi? Un pensija. Ko es saņemšu?

Esmu nostrādājusies līdz spēku izsīkumam, bet manā pensiju fondā tā arī nebūs nekas uzkrājies. Cenšos nedomāt šo domu, aizbīdīt to tālāk. Es paļaujos uz Dievu.

● Darbs uz miega, uz veselības rēķina. Rūpes. Atbildība. Tāpēc tik ļoti patīk izdzīvot skaistos svētku mirkļus visiem kopā. Sapostiem, jaukiem. Mīļumā.

Mātes apsūdzība

Bagāts vārdu krājums, pareizi sakārtoti teikumi, skaidra valoda, gleznaini tēlojumi, nosvērts, bet izteiksmīgs stāstījums. Skaidra atmiņa par 70 un vairāk gadus veciem notikumiem. Sudrabaini mati, sastrādātas rokas uz siltos pledos ievīstītiem ceļgaliem. 8. novembrī Lūcijai Preisei apritēs 89 gadi. Gadu nastu nemana ne stājā, ne siltajā acu skatienā, ne izteiksmīgajā valodā. Vienīgi rokās... Ne salauzta, ne noliekta, ne iedragāta. Kā dimants. Ciešanām un smagiem pārbaudījumiem cauri — ārēji lepna un neievainota. Īsta Vidzemes meita.

Lūcijas mūžs iesācies Cēsu apriņķa Mēdzolē trīs bērnu ģimenē, zemnieku saimniecībā ar 27 hektāriem zemes. Ar lepnumu viņa piemin savu sešklasīgo pamatskolu, kurā par skolotāju strādājis Vilis Plūdonis, savā laikā mācījies Jānis Poruks, bet skolotāji Lūciju teikuši vien kā visā skolā labāko skolnieci, kurai mācīties un mācīties. Diemžēl brāļi bija mazi, mājā vajadzēja strādātāja, un no skolām nekas neiznāca, bet 1935. gada Lieldienās Lūcija kā saimniece ienāca Jāņa Artūra Preisa mājās Liezēres Andrēnos.

— Pieci gadi dabūju mierīgas dzīves. Pat ne mierīgas, bet — cīņas un uzvaras, un miera un laimes, un mīlestības pilnus gadus. Viss bija. Artūrs kopa zemīti, ara, es atkal vairāk pa saimniecību. Bija labas, pieņīgas govis, turēju cūkas sivēnmātes. Audzēju bekonus. Piedzima Dzidra, pēc tam Dainis. Darbs bija, cik vien varēja daudz būt. Bet labi un laimīgi gadi tie bija.

1940. gada 17. jūnijā viss sašķobījās. 1941. gada 14. jūnijā sākās represijas, aizveda manu brāli un brāļasievu, brālīša vairs nekad neredzēju. Brālis bija aizsargu vada komandieris. Manu vīru — arī aizsargu — vēl atstāja, kaut arī nelika mierā.

Vīru arestēja 1945. gada 5. februārī. Kad aizveda tēvu, Dzidrai bija deviņi, Dainim pieci gadi.

Man sākās četri smagi gadi ar saimniecību, ar nodevām, ar meža normām, ar maziem bērniem. Vara neskatījās, vai saimniecībā ir vīrietis, vai nav, vai ir, kas dara zemes darbus. Nodevām nebija gala. Lai tās izpildītu, bija pašai jāpadara visi vīru darbi siena pļaujā, mēslu izvešanā, aršanā, jāapsēj, jākopj. Meklēju, kur atrodas vīrs, visur rakstīju, prasīju, pat Rīgā Čekas Stūra mājā biju adresi prasīt. Taisni šajā laikā bija mūsu kāzu desmit gadu diena. Negāja ne vilcieni, ne autobusi, es kājām devos mājup Madonas virzienā. Kāju pirkstgali bija vienās čulgās. Pa ceļam lūdzu naktsmājas pie vieniem saimniekiem, kuru adrese man bija iedota. Redzēju sapni. Svešā vietā redzot sapni, tas piepildoties. Es stāvēju sardzē kaut kur tumšā. Tāda sajūta, ka par visu es stāvu sardzē. Un no tumšas, no tāles skanēja Artūra balss: izturi. Es nākšu tevi atmainīt.

Pēc laika Preisu mājās Andrēnos pienāca atklātnīte no tēva ar adresi. Bērni nepārstāja gaidīt tēti mājās, ik reizes nedēļas nogalē atgriežoties no skolas, viņi istabā ieradās ar jautājumu, vai tētis jau mājās? Atmiņā tētis vēl bija silts, dzīvs un smejošs, vēl liels un spēcīgs. Vai toreiz bija vieglāk ar cerību, ka tētis drīz nāks?

Neviens nezināja, ka tēvam, stipram vīrietim dzīvam esot, viņiem nāksies izaugt bez tēva, mātei būs jānes pārmēru smaga nasta — vīrieša un sievietes, tēva un mātes nasta vienlaikus, un tad, kad viņi svešumā, izdzīti no mājām, izvārgušies un izcietušies, beidzot tiksies ar savu tēvu, dzīve jau visos būs iezīmējusi citus vaibstus, un abiem jauniešiem uz divdesmit gadu sliekšņa būtībā daudzās lietās liksies sveši tā cilvēka uzskati, kas viņiem bija audzējis maizi, kurinājis siltu to lielo, skaisto akmens un mūra māju — Andrēnus, kas tagad redzami tikai fotogrāfijā un kurā nekad vairs neatgriezās ne tēvs, ne bērni, ne viņu māte. Par ko? Reabilitācijas rakstā, nule, deviņdesmitajos gados rakstīts, ka Artūru Preisu «troika» ir notiesājusi par «dzimtenes nodevību». Nedz Artūrs, nedz viņa senči nekad nebija nodevuši savu dzimteni. Savu Latviju. Par to lielo, ko viņiem gribēja uztiept par dzimteni, viņiem nebija nekādas daļas.

Pļaujmašīna, labības pļāvējs, zirga grābeklis, labie tīrumi, smagā darbā uzturētā saimniecība, lepnā māja, zirgi, lopi, staltā, lepnā, nesalauztā sieviete, kura uzticīgi gaidīja vīru, sūtīja viņam produktu paciņas uz ieslodzījuma vietu Tagilā, bija nevēlami elementi vispārējā kolektivizācijas gaisotnē. 1949. gada 25. martā nakts melnumā pie durvīm sita ieročiem bruņoti ļaudis un lika gatavoties ceļam. Mātes sirds sāpēs gura un mulsa — dēls vienā skolā, meita otrā. Māte lika iekšā, ņēma ārā un atkal bāza maisos bērnu drēbes. Noderēja, jo mazos kā cālēnus salasīja vienu no vienas, otru no otras skolas.

— Es pazinu šo ceļu, jo bieži biju braukusi uz Pitālovu, jo tikai no turienes varēja nosūtīt paciņu vīram. Zvaigžņota nakts. Vilciens pagriezās un brauca tā, ka tālā rīta blāzma vagonos spīdēja no sāniem. Ak Dievs, tikai ne uz ziemeļiem, tikai ne turp, es sirdij lūstot, lūdzos. Aiz Pleskavas ešelons vēlreiz griezās, un šoreiz uz austrumiem. Tālāk un tālāk. Nedēļām. Divas lokomotīves, smagi elšot, vilka sastāvu. Atceros ieleju starp kalniem. Vilciens meta līkumu, starp vienu kalnu grēdu iebraukdams un gar otru iznirdams. Vienā brīdī varēja redzēt reizē gan vilciena sākumu, gan beigas. Mūsu vagonam bija 41. numurs, un tas bija pašā vidū.

Tuvojāmies galamērķim, stacijās sāka atkabināt pa desmit vagoniem. Bijām izbraukuši cauri visai Sibīrijai. Tīgdā atkabināja arī mūsu vagonus. Nakti pavadījām zem klajas debess, kurinājām ugunskurus, bērni gulēja uz saiņiem. Dziedājām savas patriotiskās dziesmas «Svēts mantojums», «Šī zeme ir mūsu». Rītā no apkārtējiem kolhoziem ieradās mašīnas. Mēs apmetāmies Amūras apgabala Ustjumļekanas ciematā Zejas rajonā. Šī vieta pielīdzināta galējiem ziemeļiem. Zeja bija Amūras pieteka. Pieteicos par slaucēju. Grupā bija sešpadsmit govis, vajadzēja slaukt trīs reizes dienā. Visu vienas reizes slaukumu salēju divos spaiņos un ar vieniem nēšiem aiznesu prom.

Man, bijušajai latviešu saimniecei, kuras gotiņas mitinājās siltā dziļajā kūtī, līdz kurai vīrs bija ierīkojis ūdensvadu, nebija aptveramas tās metodes, pēc kurām ar lopkopību nodarbojās šajā kolhozā. Govis katru rītu dzina uz Zeju dzirdīt. Arī ziemā. Ap 40 grādu aukstums, atsevišķās reizēs maksimālā temperatūra noslīdēja pat līdz mīnus 50 grādiem. Zejas upē ledus biezums bija no pusotra līdz diviem metriem. Katru rītu slaucējas ap pulksten četriem ar laužņiem sāka dauzīt šo ledu, sākumā tikai dzirkstis no ledus šķīda, kā no klints gabala. Kad govis bija padzērušās ledaino ūdeni, tām neļāva atgriezties kūtī, tām vajadzēja aplokā pastaigāties. Govīm atsala astes un kājas, tās vēlāk sapūžņoja un atkrita, nosaldēto ausu vietā bija krimšļi. Mēs nevarējām žēlumā izturēt, strīdējāmies pretī fermas brigadierim, centāmies govis dabūt ātrāk pajumtē. Pavasarī, kad pienāca ganu laiks, rītos fermā ieradās kolhoza priekšnieks un brigadieris, ar striķiem govis cēla uz kājām.

Par pirmo darba gadu saņēmu nopelnīto, — iznāca viena pufaika un viens kilograms stikleņu konfekšu. Latvijā palika mana māte, kuras vārds bija ierakstīts izsūtāmo sarakstos divas reizes, bet viņa liktenīgi negadījās mājās ne tad, kad izveda manu brāli, ne, kad mani pašu. Māte ar produktu sūtījumiem palīdzēja mums izdzīvot, izvilkt bērnus. Zeja pavasaros stipri applūda, gadījās, ka es glābu kolhoza govis, bet bērni vieni paši bija mājā, tādā trīsstūrītī starp Zeju un Amūru. Ūdens no visām pusēm kāpj, un viņi velk uz bēniņiem, kas nu mums bija iekrājies, milti, kartupeļi. Paši bezpalīdzīgi un vieni. Dievs palīdzēja pārdzīvot četrus plūdus.

Latviešu saimniekošanas iemaņas palīdzēja arī kolhozam pamazām nostāties uz kājām. Atceros, kā tiku pie savas gotiņas. Bija pateikts, ja kura slaucēja no savas grupas govīm visus teliņus spēs saglabāt līdz trīs nedēļu vecumam, tai prēmijā būs teliņš. Vienai govij atskrēja teliņš tikvien kā jēriņa lielumā. Ar knupīti, ar pudelīti es viņu dzirdīju, citi neticēja, ka izdzīvos. Par Margu nosaucu. Izdzīvoja mana Marģīte, un es biju pirmā slaucēja kolhozā, kam bija saglabāti visi teliņi. To pašu Marģīti paņēmu, kam sproga uz pieres kā Karmenai, saules dzeltenā krāsa un ap acīm brilles. Ierīkoju istabas kaktā aizgaldiņu. Tas nebija nekas neparasts, visās mājās, kad ziemā atskrēja teliņš, viņu veda uz istabu, jo citur aukstuma dēļ nevarēja saglabāt.

1957. gadā pie mums uz Zejas rajonu atbrauca vīrs, viņš jau bija atbrīvots, brīvs cilvēks, taču viņam atkal atņēma pasi un bija jāpakļaujas komandantam. Pamazām sākām domāt par mājupceļu uz Latviju. Dzidra aizbrauca pirmā, studēt akadēmijā. Daini iesauca armijā. Bet man tuvojās pensijas vecums, kolhoza priekšnieks bija labs, viņš ierunāja, ka prātīgāk līdz pensijai tos dažus gadus palikt uz vietas. Uz Latviju pārbraucām 1964. gadā. Mūsu bijušajā mājā bija ierīkota ferma, dzīvoja slaucējas un brigadieris. Ne kolhozā, ne ciema padomē par mums negribēja ne dzirdēt. Apmetāmies tālinu radu mājās Rankā. Dzidra izskolojās par agronomi un pēc nosūtījuma nonāca Preiļu rajonā, pēc tam Preiļos, kur pagāja visi viņas darba gadi. Kad nomira tēvs, 1981. gadā pārcēlos pie meitas uz Preiļiem. Dēls Dainis dzīvo Kijevā, strādā metro par elektrodispečeru, viņam tur ir ģimene. Par mūsu skaisto Andrēnu māju saņēmām kompensāciju — divpadsmit tūkstošus, ar ko cerēju pavadīt pārtikušas vecumdienas. Divu naudas vērtības maiņu rezultātā šī nauda pārvērtās par 60 latiem... Mans mūžs kā gabaliem atmērīts. Jaunības gadi Mēdzolē, laimīgais kopdzīves sākums Liezērē, bargie gadi Zejā, spēku izšķieduši svešumā, ar vīru divatā svešās mājās Rankā, un tagad — Preiļos, daudzstāvu nama divistabu dzīvoklītī. Tēvam dzīvam esot, bērni izauguši bez tēva, vīram dzīvam esot, mani labākie gadi pavadīti kā atraitnei. Bez vainas vainīgie bērni izbaudījuši tādu ciešanu daļu, kas viņiem nepienācās. Ārkārtīgi smagu darbu bērnu un pusaudžu gados. Dzidriņa vasaras rītos cēlās man palīgā slaukt govis. Dainītis ap četriem rītā izdzinis kopīgajos sādžas ganos savu gotiņu, jūdza zirgu un vagoja kartupeļus un kukurūzu. Pa vasaru divatā ar draugu izvagoja visu kolhoza kukurūzu un kartupeļus. Kurināšanai malkas nebija, tikai lieli lapegļu baļķi. Abi bērni cik nu varēja no cietā koka nogriezt, tik arī lika krāsnī.

Bet es visu izgāju ar domu — man ir jāvar izturēt. Manu bērnu dēļ.

— Man bija jābrauc šķūtīs un jāizved malka. Ceļš tāls un svešs. Steru pēc stera. Vezumu pēc vezuma. Visagala stacija. Krauju un domāju, redz, kāda vieta — visam gals. Melnalksnis kaudzēs tik skanīgs, tik gluds. Tik brīnišķīga malka, dzeltena un skaista. Citā reizē atkal vedu un redzu uz šķilas gala — sarkans krusts. No koka bija sula satecējusi. Bailes. Domāju, laikam viss. Kaut kas notiks. Bet vēlāk sapratu, ka tas krusts bija pāri visai turienes dzīvei. Bija jādodas izsūtījumā... LŪCIJAS PREISES piezīmes, dienasgrāmatas, atmiņas nodotas sērijas «Likteņstāsti» izdevējiem. Bet viņa pati — īsta, dzīva Mātes apsūdzība pāridarītājiem ir tepat — mūsu vidū.

● Tik cerību pilni, tik stipri. Artūrs un Lūcija. Un Dzidra, zem mātesmātes Bertas lakata, savu vecāku aizvējā.

● Ir 1929. gads, un Mēdzoles jaunieši iestudējuši J.Raiņa lugu «Pūt, vējiņi!». Pēc izrādes. Lūcija Preise tēloja Māti, attēlā vidū, baltā blūzē un baltu lakatu.

Kā palīdzēt sev un saviem tuvākajiem

▼ UZTURIET KONTAKTU AR CILVĒKIEM, KURIEM PAŠLAIK IR VISGRŪTĀK.
Esiet viņa tuvumā un dodiet iespēju viņam sajust, ka esat priekš viņa, bet neuzspiediet savu palīdzību. Dodiet viņam brīvo laiku: pieskatiet bērnus, pagatavojiet ēst, palīdziet ar ikdienas darbiem.

▼ SEKMĒJIET DROSMI IZPAUST JŪTAS.
Neuzstājiet, bet atbalstiet cilvēku, lai viņš varētu atrast sevī spēku izpaust jūtas, lai cik savādas tās neliktos.

▼ NEBRĪNIETIES NE PAR KĀDĀM IZJŪTĀM.
Krīzes brīžos daži tā dara, lai skumtu, smejas, daži izjūt milzīgas dusmas, naidu, seksuālās vēlmes, daži ieraujas sevī. Pieņemiet šīs dažādās izjūtas kā normālas šajā situācijā. Neuzņemiet viņa dusmas personīgi.

▼ VEICINIET BRĪVU SKUMJU IZPAUSMI.

▼ RAUDĀŠANA IR VESELĪGS REAĢĒŠANAS VEIDS ŠAJĀS DIENĀS.

▼ ĻAUJIETIES BĒDĀM.
Dodiet cilvēkiem iespēju runāt par savām sāpēm, cik un kad viņš to vēlas. Uzmanīgi klausieties! Cilvēka valoda krīzes brīdī var likties nesakarīga, piemēram, cilvēks var vairākkārtīgi atkārtot jau teikto. Tas ir normāls reaģēšanas veids nenormālā situācijā.

▼ CILVĒKIEM STRESA SITUĀCIJĀ BIEŽĀK IR NEPIECIEŠAMS FIZISKS KONTAKTS.
Pieskarieties, paņemiet aiz rokas, apskaujiet, ja vien cilvēks neiebilst.

▼ ĪPAŠI PIEVĒRSIET UZMANĪBU BĒRNIEM.
Parādiet bērniem savas dabiskās jūtas, dodiet iespēju viņiem izpaust jūtas. Nebaidieties runāt par jūtām, īpaši ar pusaudžiem. Paskatieties, vai tuvumā nav cilvēki, kuri ir noslēgušies sevī, atturas no kontaktiem. Ja tādi ir, tad mēģiniet neuzbāzīgi, bet pakāpeniski iesaistīt sarunās. Nestāstiet viņiem, ka viņi ir laimīgi, ka varēja būt vēl sliktāk. Tā vietā pasakiet, ka jūtat viņiem līdz, ka gribat saprast.

Jaukās atmiņas dziedina

«Ikviens cilvēks ir unikāls. Es esmu pavisam oriģināls, vienreizīga būtne, ko nav iespējams kopēt. Nekad nav bijis un nekad nebūs otrs tāds, kāds esmu es starp visiem miljoniem, kas pieder cilvēku dzimtai.» Māte Terēze.

Tātad, cik dažādi mēs esam paši, tik dažāds ir arī mūsu sāpju, ciešanu, zaudējumu un pārdzīvojumu dziļums, to intensitāte un ilgums.

Lai mēs labāk saprastu, kādi iekšējie procesi ar mums noris pēc kāda zaudējuma, kad ir iestājies šķietami nepārvaramo sāpju un ciešanu periods, lai mēs vieglāk varētu tikt tam pāri un atgriezties normālā dzīvē, psihologi ir iezīmējuši šā perioda izpausmes fāzes. To zināšana palīdzēs gan mums, gan arī mūsu tuviniekiem saprast, ka viss, kas ar mums noris, ir normāli. Nevajag nekādā ziņā sevī censties apslāpēt, nevajag domāt, ka ar mums nav kaut kas kārtībā, jo tad būs vēl smagāk. Pirmā fāze — mēs vēl neaptveram notikušo. Otrā — aizvien skaidrāk apzināmies notikušo. Tā raksturojas ar tādām parādībām kā aizmāršību, neracionālu domāšanu un izturēšanos, neizlēmību. Trešo — pēkšņo emociju fāzi pavada asaras un jūtu uzplūdi (galvenokārt sievietēm). Par šiem emociju uzplūdiem nevajag uztraukties arī tiem, kuri agrāk ir varējuši tos kontrolēt, jo tagad ir tā fāze, kad mēs vairs to nevaram. Apkārtējie šos jūtu uzplūdus nedrīkstētu uztvert kā pārspīlētus.

Ceturtā — niknuma fāze ar klusajiem vai skaļajiem pārmetumiem, kuri ir nepelnīti. Tie tiek zīmēti gan uz sevi, gan uz citiem. Tie var uz āru izpausties arī citāda veida jūtās atbilstoši cilvēka dabai.

Piektajā — vainas apziņas fāzē mēs nodarbojamies ar pašapsūdzību un pašpārmetumiem iepriekšējo lietu un notikumu sakarā. Biežākās frāzes — «ja es būtu zinājusi(-jis)», «ja es tagad varētu...»

Sestā — depresijas un izolācijas fāze, raksturīga ar skumjām, sevis žēlošanu. Neinteresē ne pasaule, ne cilvēki. Šajā laikā mūsu dzīves stils bieži mainās.

Septītajā — atveseļošanās fāzē — mēs jau esam akceptējuši realitāti, varam patstāvīgi rīkoties, veidot jaunu dzīvi.

Cilvēks parasti atveseļojas viena gada laikā. Tomēr nav tāda šablona, kurā mūs visus var ietilpināt, tāpēc gan fāžu secība, gan ilgums var būt atšķirīgi. Šīs saucamās fāzes pilnīgi nejauši un tikpat spēcīgas kā sākumā var uzrasties jebkurā laikā, dienā, gadā un par to nav jāpārdzīvo.

Tā kā neviens cilvēks nav izolēts no citiem, tad jaunu dzīvi nevar veidot viens pats. Tātad mums jārunā arī par draugu, radu un bērnu lomu tās veidošanā.

Vispirms jau gribētos, lai mēs visi aptvertu šī aptuveni vienu gadu ilgā perioda smagumu, lai saprastu iepriekš minēto fāžu dabiskumu un neapvainotos par kādu nepelnītu pārmetumu. Gribētos, lai mēs spētu palīdzēt, uzklausīt, lai mēs censtos saprast otra sāpes, lai varētu sērot kopā un mierināt savu iespēju un prasmju robežās.

Cietējam nepalīdzēs tas, ja mēs uzvedīsimies tā, it kā nekas nebūtu noticis. Rokas spiediens, atklāts skatiens ir daudz labāki nekā nenozīmīgi un neko neizsakoši vārdi kaut kad un kaut kur.

Tā kā zaudējums mūs var piemeklēt jebkurā vecumā, tad rakstā pieskarsimies arī tam, kā vēl vistuvākie var palīdzēt vistuvākajiem. Ja bērniem jau ir sava dzīve, ģimenes, tad viņi būtu tie, kuriem ar māti (tēvu) jāpieņem šīs jaunās attiecības un kopīgi jāizlemj turpmākais.

Bet ja vēl ir pusaudži, mazi bērni? Pēc kāda no vecāku zaudējuma pusaudži satuvinās ar māti (tēvu) vairāk, cenšas palīdzēt, kur un kā var. Taču viņi, kā jau pusaudžu vecumā tas mēdz būt, ir ļoti jūtīgi, viņiem ir grūti savas emocijas izteikt uz āru, tāpēc pusaudži «nevēlos par to runāt» glabā sevī kā vainas apziņu par to, ka nepietiekoši daudz sēro, izjūt bailes no nāves. Lai viņiem palīdzētu, ir vajadzīgs, lai pusaudži justu, cik nozīmīgi viņi mums ir, cik ļoti mēs viņus mīlam. Jārunā ar viņiem par māti (tēvu). Tas jādara nepiespiesti, jāatceras aizgājušais un nedrīkst slēpt savas jūtas. Kopā jādomā par tupmāko.

Māmiņas (tēti), kuru bērni vēl ir mazi, jūtas bezpalīdzīgi viņu priekšā. Psihologi uzskata, ka turēt bērnu neziņā par tēva (mātes) zaudējumu ir nepareizi. Bērnam īstajā laikā un pareizajā veidā vajadzētu pastāstīt par nāvi. Uz jautājumu par tēva (mātes) pietrūkstošo klātbūtni māte (tēvs) var pateikt, ka viņai (viņam) klājas tāpat. Ja bērns nerunā par tēvu (māti), mātei (tēvam) nevajadzētu atbildēt ar klusēšanu un censties visu laiku slēpt savas asaras. Vienmēr ir svarīga saruna. Mazajās galviņās norisinās tik daudz, ka pacietīga un uzmanīga ieklausīšanās nekad nebūs lieka.

Bez tēva (mātes) palikušais bērns sākumā jūtas aplaupīts un pamests, viņš baidās, ka arī mamma varētu nomirt. Viņam jāatbrīvojas no savām raizēm. Vislabākais veids ir saruna, kura gan prasa laiku un pacietību. Ja bērns jūt, ka māte (tēvs) un pārējie ģimenes locekļi nelabprāt par to runā, viņi ļoti ātri iemācās paturēt savas domas sevī. No otras puses — bērns nav arī pārlieku jāžēlo. Nemitīga žēlošana rada bezspēcības iespaidu. Ir pietiekoši daudz piemēru, ka viens no vecākiem tikpat labi tiek galā ar audzināšanu kā abi, un bērns ne katrreiz ir traumēts tādēļ, ka aug bez tēva vai mātes.

Tomēr, ja runājam par jaunajām atraitnēm (atraitņiem), mums ir jāpieņem varbūtība, ka viņi vēlēsies nodibināt jaunu ģimeni. Kā būs ar pieaugušo un bērnu attiecībām šāda veida ģimenē? Tā jau varētu būt tēma kādai citai «Pūralādei».

Izskaņā maza apcere citu un pašas dzīves pieredzes gūtā sakarībā. Domāju, ka arī tā sāpju piemeklētajiem varētu palīdzēt. Ciešanas, sāpes, bēdas, zaudējumi. Manas, viņa, apstākļu, vēl kāda cita vainas dēļ. Smagi. Rūgti. Bezcerīgi. Nepanesami. Bet padomāsim. Vai mums viss smagums nav licis paskatīties uz dzīvi ar citām acīm? Apskaidrotākām? Vai mēs, pārvarot to visu, neesam kļuvuši garīgi bagātāki? Protams, te tiek izslēgts gadījums, ja meklējam aizmiršanos alkoholā, narkotikās vai citos «vieglas» dzīves meklējumos, kura beigu beigās ar dubultīgām sāpēm vēršas pret mums pašiem un tātad kļūst vēl smagāka.

Varbūt būs kāds, kas paraustīs plecus un teiks, «kāds absurds», bet tie nebūs tie, kuri paši izgājuši cauri ciešanām, spējot pat to laikā palīdzēt citiem. Viņi būs daudz ko mācījušies un sapratuši. Viņi, ceru, piekritīs arī M.Lutera domai, ka «garīgās ciešanas māca cilvēku līdzi just, līdzi ciest, palīdz pilnīgāk izprast dzīves jēgu...». Vai arī — «Dzīvē mums iznācis izjust, ka ciešanas mūs dara godīgākus pret citiem, audzina maigumu pret otra sāpēm un māca saprast cilvēka dvēseli. Ja esam cietuši un, pateicoties tām, garīgi auguši, tad spēsim arī citiem palīdzēt. Reizēm varam nesaprast, kāpēc mums jācieš. Tās var būt ciešanas, kas sūtītas mums kā pārbaudījums. Tāpēc, neskatoties uz to, ka ir smagi, jāturpina sekot visam labajam.» (V.F.Marcinkovskis).

Materiālu sagatavoja Inese Puzo, pedagoģijas maģistre

Pamatā ņemta Ž.D.Ginsburgas grāmata «Bēdas, vainas izjūta un dusmas»

«Protams, neviens nevar aizmirst pagātni, vai «tikt tai pāri». To arī nevajag. Jaukās atmiņas dziedina. Tikai pašā zaudējuma sākumā tās šķiet neizturami smagas.»

«Nepadodos nekad»,

sarunā teica Irēna Lāčkāja, vaicāta, kā ir spējusi tikt galā ar visām tām nelaimēm, kuras viņu ir piemeklējušas. «Manas dzīves kredo: nekad nevar būt tik slikti, lai nebūtu arī kāds labums klāt. Kad nomira mans vīrs, sapratu, ka tas ir mans liktenis. Spēju sakopties arī, kad nodega māja, lai uzceltu to no jauna.»

— Kāds bija smagākais pārbaudījums jūsu dzīvē?

— Tūkstoš deviņi simti septiņdesmit trešajā gadā aizgāja bojā mans vīrs. Es paliku ar trim meitām. Toreizējam vecākajam palīgam bija vienpadsmit gadiņi, vidējam — pieci, bet jaunākā meitiņa bija divas nedēļas veca.

Tolaik strādāju fermā, biju nostrādājusi astoņpadsmit gadus, darbs grūts un pati arī biju uz tādas robežas, ka rokas sāpēja un nekādus smagumus vairs nevarēju celt. Māsa un draudzenes ieteica iet uz bioķīmisko rūpnīcu. Toreiz no kolhoza mani negribēja palaist, teica, ka es tur neko nenopelnīšot, ka tikai ūdens glāzi tur varēšot dabūt par velti. Tomēr, nostrādājusi divdesmit sešus gadus, kolhozu atstāju. Sākumā gan nācās arī maisus cilāt, darbs bija grūts. Pēc gada izmācījos kursos un varēju strādāt pie automātiem, tā rūpnīcā pavadīju divpadsmit gadus. Kaut arī nopirkām pilsētā māju, tomēr vakaros braucu uz laukiem, nebiju atteikusies ne no lopiem, ne no zemītes.

— Vai tas, ka jūs zaudējāt vīru, piespieda jūs spītīgi un citīgi strādāt, vai arī vienmēr esat tāda bijusi?

— Es visu laiku esmu tāda bijusi, nepadodos nekad. Nav ļaunuma bez labuma. Piemēram, mums deviņdesmitā gada aprīlī nodega māja. Ja tas nebūtu noticis, man nebūtu enerģijas uzcelt jaunu. Abas ar vecāko meitu nolēmām, ka būvēsim. Sākām celt. Labi cilvēki nāca palīgā. Dabūjām betona maisītāju, ciema padome man nāca pretī un piešķīra kokus. Pašas mūrējām, pamatus lējām, tas bija ļoti liels darbs.

— Kā jūs atrisinājāt finansiālo jautājumu?

— Biju taupīga, neko sev nepirku. Pelnīju ar aušanu, varējām teļus pārdot. Nobaroju un pārdevu cūkas, pienu nodevu, par ko saņēmām aptuveni simt divdesmit rubļus mēnesī. Ziemā audām segas. Vasarās ar meitenēm braucām uz «Zelta vārpu» ravēt bietes, lai nopelnītu. Mēs nebijām nevienu minūti nenoslogoti. Rudenī rāvām runkuļus, vienā gadā noņēmām pat septiņdesmit tonnas. Pa visu vasaru iznāca nopelnīt tūkstoš rubļus. Mēs varējām nopirkt mēbeles, paklāju. Kad es vēl strādāju bioķīmiskajā, trīs maiņas strādājām, divas dienas bijām brīvi, pa to laiku arī rāvām. Bija talkas, kad bija jābrauc uz kolhozu strādāt. Par to arī mums maksāja.

● Smagā un neatlaidīgā darbā ir tapusi daudzbērnu māmiņas un atraitnes Irēnas Lāčkājas lielā un skaistā māja Rožupes pagastā.

● Spēju strādāt un nepadoties grūtību priekšā Irēnas kundze cenšas ieaudzināt savām meitām un mazmeitiņai.

— Kā jūs tagad savas finansiālās lietas kārtojat?

— Tikai ar tirgu. Mums ir piecas slaucamas govis, teļi, sivēni, nekad nepalieku tā, ka nekā nav. Zeme nav liela, — vienpadsmit hektāri aramzemes, seši hektāri meža. Mežu izmantojam malkai. Nomāju zemi arī no kaimiņiem, apstrādāju septiņus hektārus. Tehnika ir kopīga, mums ir paju traktors un paju kombains.

— Kas jūs «dzen uz priekšu»?

— Kad vīrs aizgāja bojā, gribēju aizmirsties, varēju iet līdz lielai tumsai, nokritu, pagulēju, cēlos un atkal gāju. Tagad man gribas sev pierādīt, ka kaut ko spēju. Ļoti palīdz meitas. Ilze apprecējās, bet Ināra un Maija dzīvo te. Maija ir tas produkcijas realizētājs. Darbs ir liels, katru dienu «griežam» krējumu, divas stundas no rīta, divas — pusdienās, divas — vakarā. Kannās vedam uz tirgu un pārdodam. Nezinu, vai tā peļņa iznāk, ja izdevumos ieskaita arī darbu.

— Vai esat romantiska?

— Jā. Tā ir daba, kas mani var aizkustināt. Tā kā esmu šeit uzaugusi, man te ir viss — purvs, upe. Ja man paliek smagi, griežu runkuļus un skatos, cik skaisti te ir apkārt. Vismīļākais gadalaiks ir pavasaris, patīk Līgo vakars. Pēc Jāņiem iestājas skumjas, liekas, ka viss ir pagalam, kad nāk rudens, tad es atkal atdzīvojos.

— Ar ko jūs lepojaties?

— Ar to, kādu raksturu tēvs man devis. Tā ir spēja strādāt.

— Ko jūs domājat par tiem lauciniekiem, kuri bez redzama iemesla dzīvo nabadzībā?

— Domāju, ka tiem cilvēkiem nav enerģijas, neticu, ka nav izejas. Saka par vienu otru, ka viņš dzīvo tik nabadzīgi, ka viņam pat maizes pietrūkst. Tas nu nekad nav iespējams. Ja tu strādāsi, tad būs, un ja tu meklēsi to darbu — atradīsi. Tad lai nāk pie manis, es viņus pabarošu un divus latus dienā maksāšu. Vasarā man vajag palīga sienu savākt, bet viņi jau nenāk, jo te esot grūti. Visos laikos ir bijis grūti jāstrādā, arī Kārļa Ulmaņa laikos. Tikai cilvēki jau negrib grūti strādāt.

Bet šī sieviete grib un prot strādāt. Ar gaišu skatu viņa raugās uz dzīvi, ir gatava kādai nelielai avantūrai un pozitīvās emocijas gūst baudot savas dzimtās vietas dabas jaukumus. Pārcietusi dažādus likteņa sitienus, viņa joprojām uzskata, ka «katram mākonim ir zelta maliņa».

Maija Dziesma

«PŪRA LĀDI» piepildīja
Līvija Rancāne, Maija Dziesma, Inese Puzo. Silvijas Berezovskas zīmējumi, Jāņa Silicka foto

Rajona galvenajai bibliotēkai — 50

● Preiļu rajona galvenās bibliotēkas direktore Ināra Batarāga (no labās) un māksliniece Anna Vilcāne.

● Velta Beča (no kreisās), galvenā speciāliste metodiskajā darbā, Marianna Jeļisejeva, vecākā bibliogrāfe, Zinaida Blūzma, lasītavas vadītāja.

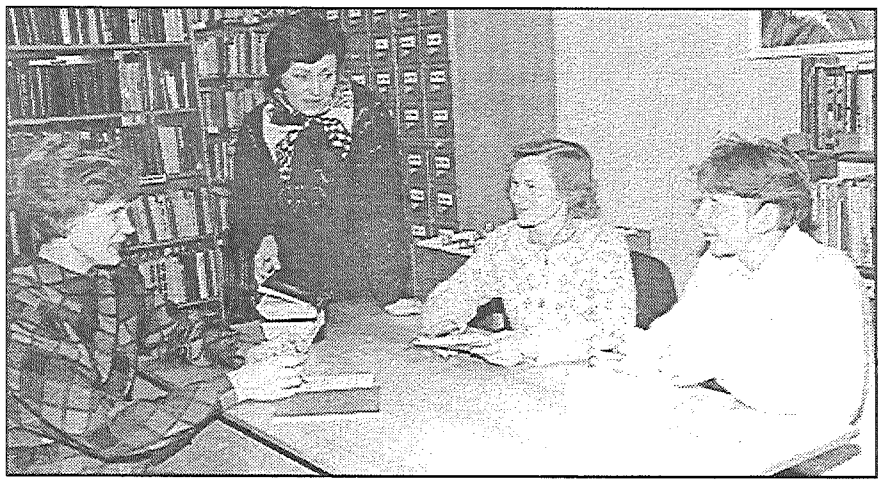

● Vecākās bibliotekāres Ināra Pauniņa (no kreisās), Jeļena Ļedovska, vecākā speciāliste darbā ar lasītājiem Janīna Prikule, bibliotekāre Rita Cvetkova.

Kas ir bibliotēka? Kas ir bibliotekārs? Kas ir lasītājs?

Velta Beča.

— Bibliotekārs ir diezgan zinošs, labi informēts cilvēks, tāpēc, ka viņam ir jāsaskaras ar visām zinātņu nozarēm. Bez tam viņam jābūt komunikablam, labam psihologam, delikātam. Taktiskam, kam dažreiz pat uz rupjību nākas atbildēt ar laipnību. Jāzina saskarsmes psiholoģija. Ne vienmēr bibliotekāri, kas strādā grāmatu apstrādes nodaļā, spēj strādāt ar lasītājiem un otrādi.

Ināra Pauniņa.

— Lasītājs ir lasītājs. Viņš regulāri nāk uz bibliotēku, laikā nodod grāmatas. Seko līdzi jaunumiem, atbalsta bibliotēkā rīkotos pasākumus. Mēs gribam redzēt lasītāju, kas saudzē grāmatas, pārzina literatūru, pieklājīgi uzvedas. Mums patīk lasītāji.

Anita Daņilova.

— Bibliotēka ir kultūras iestāde. Un ļoti lielu garīgo vērtību krātuve. Tās atslēgas katram pieejamas. Nāciet. Ikviens to var slēgt vaļā un smelties sev no šīm bagātībām.

L.Rancāne

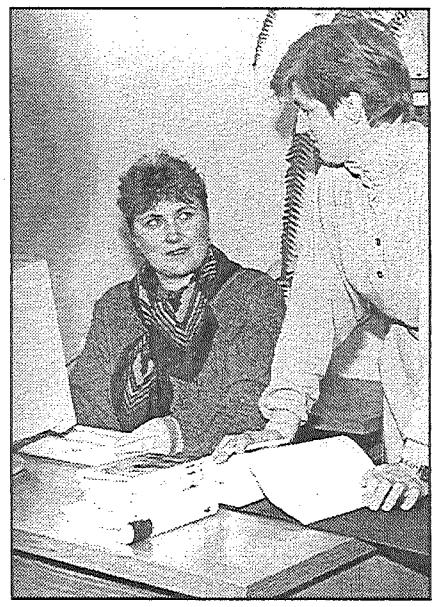

● Fondu komplektēšanas un apstrādes galvenā speciāliste Arianda Usāne (no kreisās) un vecākā bibliotekāre Anita Danilova.

J.Silicka foto

Lasa un lasīs vienmēr

◆ Kāpēc jūs lasāt? Vai cilvēkam ir jālasa? Vai videofilmas, televīzija, Internets neaizvieto grāmatu? Kā jums patīk jūsu bibliotēka? ◆

Inga Kinaša.

— Man patīk lasīt, es ļoti daudz ko uzzinu. Nopirkt grāmatas nevar, jo tās ir dārgas, tāpēc jānāk uz bibliotēku. Uz šejieni nāku bieži. Lasu romānus, grāmatas par bērnu audzināšanu. Cilvēkam ir jālasa grāmatas.

Edija Krišāne.

— Man ļoti patīk lasīt, tas ir interesanti, iegūstu daudz jaunu zināšanu. Lasu to, kas ir vajadzīgs mācībām, patīk arī dažādi stāsti, romāni. Dažreiz lasu grāmatas arī angļu valodā. Grāmatas noteikti ir vajadzīgas, jo ne visiem ir iespēja tikt pie Interneta, ir laiks skatīties televīziju. Grāmatas var palasīt vienmēr un visur, paņemt līdzi. Protams, Internetā par kādu atsevišķu tēmu var atrast daudz ko vairāk, taču grāmatās ir daudz materiālu par vecām lietām, notikumiem, par aizgājušo laiku, kas nav Internetā. Manu vienaudžu vidū ir ļoti daudz lasītāju. Man patīk Preiļu bibliotēka, tajā ir ļoti daudz grāmatu.

Ineta Gāga.

— Arī mūsdienu cilvēkam ir jālasa grāmata, jo ne jau visu informāciju var iegūt pa televizoru. Šajā bibliotēkā lasīt sāku tikai šogad, bet man patīk, ka šeit ir liela grāmatu izvēle, ļoti laba apkalpošana.

Valērijs Pastars.

— Esmu zemnieks. Ikreiz, kad braucu uz Preiļiem, apmeklēju arī šo bibliotēku. Mani interesē literatūra par sportu, par izglītību, par saimnieciskām lietām, par mājas darbiem. Bibliotēka apmierina manas intereses. Lasu daudz un ar patiku. Pēc maniem uzskatiem televīzija nevar aizvietot grāmatu, tā cilvēkam noteikti sniedz vairāk. Domāju, ka cilvēki lasa un lasīs grāmatas vienmēr.

Māris Kokars.

— Uz bibliotēku nāku bieži. Lasīt avīzes, žurnālus, izņemu grāmatas. Arī jauniešiem nepietiek tikai ar videospēlēm, filmām, televīziju. Grāmatai ir sava vieta. Man pašam patīk lasīt piedzīvojumu literatūru, šajā bibliotēkā tās ir pietiekoši daudz.

Rolands Liberts.

— Uz bibliotēku parasti nāku brīvdienās. Izvēlos jaunākos fantastikas darbus. Cilvēkam ir jālasa grāmatas.

Olga Rubene.

— Regulāri izmantoju šīs bibliotēkas pakalpojumus. Agrāk bieži pirku pati grāmatas, man ir samērā liela bibliotēka mājās. Tagad to vairs nevar atļauties. Tāpēc pēc jaunumiem literatūrā eju uz bibliotēku. Apkalpošana noteikti apmierina. Izvēle? Jā arī tā, jo ja kaut kā tobrīd nav, man to atliek, vai arī pasaka, kad tas varētu būt. Paziņo, kurā dienā būs jaunas grāmatas. Varu arī pasūtīt grāmatas no Rīgas un principā vienmēr dabūju to, ko gribu. Es vienmēr dodu priekšroku grāmatai, nevis televīzijai. Ja ir laba grāmata, es vispār varu neieslēgt televizoru. Katrā ziņā labāk izlasīt grāmatu nekā noskatīties filmu. Es lasot iztēlojos, kā man patīk, un dažreiz noskatoties ekranizētu darbu, jūtos vīlusies, jo tas ir savādāk. Lasot, visus varoņus varu iztēloties izskata un rīcības ziņā, arī ainavu, māju. Man patīk latviešu rakstnieki, lasu arī vecmeistaru darbus, patīk pārlasīt no jauna Brigaderi, Jaunsudrabiņu, arī jaunāki autori. Viņu darbi nav kā bestselleri, kad vienu izlasi un vari zināt, kas ir pārējos. Vēl man patīk psiholoģiski un filozofiski darbi.

Vilhelmīne Petrova.

— Šeit atnāku ļoti bieži, man prieks, ka lasītājus šeit skaisti apkalpo. Izvēle pietiekoša, ja ir vajadzība, grāmatas piegādā no Rīgas bibliotēkām. Šeit esmu lasījusi visu savu mūžu. Grāmata cilvēkam ir otrā maize. Bet ar līdzekļiem cilvēkiem tagad ir bēdīgi, viņi nevar apmierināt savas vajadzības pēc informācijas. Tāpēc noder bibliotēka. Es pati varu atļauties tikai «Novadnieku», kas ir mūsu ikdiena, «Lauku Avīzi», novada avīzi. Pārējās izlasu bibliotēkā. Jā, jaunajiem ļaudīm dzīvē vairāk ienāk televīzija, Internets, videofilmas. Viņi ir spiesti uz to. To diktē dzīve. Mēs, vecākie, augām vairāk saistīti ar grāmatu, bet jaunajiem ir iespējas saņemt visas pasaules informāciju. Tomēr, domāju, ka ar to aizstāt grāmatu nebūs iespējams.

Pēdējos gados aizraujos ar ārzemju latgaļu autoru darbiem. Ļoti daudz bijām zaudējuši, ka nevarējām laicīgi dabūt tādu autoru, kā Rupainis, Dekteris, darbus. Paņēmu Dektera darbu «Dorvas cīma ļaudis», tajā ieraudzīju savu mammas valodu. Atradu vārdus, ko bērnībā biju dzirdējusi. Es tos visus konspektēju. Es atgūstu mammas valodu. To biju pazaudējusi. Ļoti liels prieks, ka varu tikt pie šādām grāmatām.

Genādijs Anistratovs.

— Bibliotēka, manuprāt, strādā lieliski. Šurp nāku ļoti bieži, tiklīdz izlasu grāmatas. Manuprāt, visi cilvēki mīl grāmatas. Visu mūžu esmu lasījis grāmatas, kaut arī šajā bibliotēkā sāku lasīt tikai nesen. Lasu visu pēc kārtas. Gan krievu, gan latviešu, gan citu valstu rakstnieku darbus. Arī mājās ir diezgan liela bibliotēka.

Lasītājus aptaujāja
Līvija Rancāne
Jāņa Silicka foto

Kamēr mums ir gara mantu drošā krātuve, tikmēr mēs spēsim pacelties pāri citu mantu virsvarenībai, tikmēr mēs jaudāsim augt un nepazust vēstures virpuļos (J.Liepiņš)

31. oktobrī rajona galvenā bibliotēka atzīmēs pastāvēšanas 50. gadadienu. Plkst. 11.00 bibliotēkas lasītavā aicināti Kultūras ministrijas, Nacionālās bibliotēkas dienesta pārstāvji, rajona padomes, pilsētas domes darbinieki, bibliotēkas ilggadējie darbinieki, rajona tautas bibliotēku darbinieki, kā arī sabiedrībā ievērojamas personības, ar kurām gadu gaitā bibliotēkai izveidojusies īpaša sadarbība.

«NOVADNIEKA» KALENDĀRS

Rajona skolu valde

◆ 28. oktobrī pulksten 10.00 Preiļu Valsts ģimnāzijā kursi 9.-12. klašu matemātikas skolotājiem.
◆ 28. un 29. oktobrī no pulksten 9.00 līdz 14.00 Preiļu 1. pamatskolā floristikas kursi.
◆ 30. oktobrī pulksten 9.30 seminārs «Bērnu veselība un nākotne».
◆ 31. oktobrī pulksten 9.30 Preiļu 2. vidusskolā krievu valodas un literatūras skolotāju seminārs.

Preiļu bērnu un jauniešu centrs

◆ 30. oktobrī pulksten 9.30 seminārs rajona skolu direktoru vietniekiem audzināšanas darbā.
◆ No 27. oktobra līdz 1. novembrim pārgājienu aprakstu rajona konkurss izstāde.

Pagastu kultūras un tautas namos

◆ 31. oktobrī Aglonā diskotēka. Riebiņos pulksten 22.00 šlāgerballe «Pie ozola».
◆ 1. novembrī Gailīšos diskotēka.
◆ 31. oktobrī skates «Sakoptākais kultūras nams, tautas nams un bibliotēka» noslēguma sarīkojums Preiļu Valsts ģimnāzijā pulksten 13.00.

Rajona galvenā bibliotēka

◆ 31. oktobrī pulksten 11.00 Preiļu rajona galvenajā bibliotēkā 50. gadadienai veltīts sarīkojums.

Sporta klubs «Cerība»

◆ 1. un 2. novembrī pilsētas čempionāts volejbolā sporta klubā «Cerība», sākums pulksten 16.00.
◆ No 31. oktobra līdz 2. novembrim Latvijas jaunatnes sporta centra meistarsacīkstes volejbolā (finālturnīrs Daugavpilī), piedalās 1980./81. gadā dzimušas meitenes, startē Preiļu komanda.

L.Rancāne

Kursi kristīgās ticības mācības skolotājiem

Sagatavošanās kristīgās ticības mācīšanai skolās, skolotāja katehēta personības pilnveidošana, reliģijas pedagoģijas un metodikas apgūšana sistemātiski tiks turpināta arī 1997./98. mācību gadā.

29. un 30. oktobrī Rēzeknē notiks divu dienu kursi Latgales zonas skolu kristīgās ticības mācības skolotājiem. Darba programmā būs seminārnodarbības, pieredzes apmaiņas stundas reliģijas pedagoģijā un metodikā, lekcijas pusaudžu psiholoģijā un fundamentalteoloģijā.

Nodarbību sākums 29. oktobrī plkst. 10.00 Rēzeknes 1. vidusskolā.

I.Prikule,
RKI Latgales nodaļas vadītāja

Daugavplis mācību centrs «Lenoks» (licences Nr. 02048 - P) aicina uz kursiem:

◆ friziera,
◆ pavāra,
◆ bārmeņa - viesmīļa,
◆ pārdevēja - kasiera,
◆ kosmetologa,
◆ klasiskā masiera,
◆ interjera dizainera,
◆ sekretāres - referentes,
◆ apsarga (apsarga sertifikāts, ieroču iegādes tiesības).

Ir kopmītnes. Atlaides maznodrošinātiem.

Mūsu adrese: Daugavpilī, Miera ielā 3/5 - 11. Tālr. 8-254-35425, 8-254-33978.

LHZB izsludina konkursu uz mobilā kredītinspektora vietu Preiļu nodaļā.

Prasības:
✔ augstākā vai vidējā profesionālā izglītība (ekonomikas vai inženiertehnikas jomā),
✔ praktiskā pieredze un zināšanas lauksaimniecībā,
✔ spēja saprasties ar cilvēkiem,
✔ labas latviešu un krievu valodas zināšanas,
✔ autovadītāja tiesības.

Priekšrocības pretendentiem ar iepriekšēju darba pieredzi lauksaimniecības kreditēšanā, lauku uzņēmējdarbībā.

Piedāvājam interesantu darbu ar lielām perspektīvām, profesionālās karjeras izaugsmes iespējas.

Pieteikumus un CV līdz 15. novembrim adresēt LHZB Preiļu nodaļai Brīvības ielā 2, LV 5301.

Izmaiņas autobusu kustībā Līvānos un Preiļos no š. g. 11. novembra.

Atceltī reisi maršrutos:

Preiļi - Sutri - Līvāni — 6.55 no Preiļiem ar iebraukšanas laiku Līvānos 7.51 (sestdienās, svētdienās, svētku dienās);

Līvāni - Sutri - Preiļi — 20.10 no Līvāniem ar iebraukšanas laiku Preiļos 21.06 (sestdienās, svētdienās, svētku dienās);

Gaisa tilts - Vilnīši - Gaisa tilts — 17.05 no Gaisa tilta, 17.34 no Vilnīšiem (darbdienās);

Gaisa tilts - Jaunsilavas II - Gaisa tilts — 19.10 no Gaisa tilta,
19.35 no Jaunsilavām II (darbdienās),
7.56 no Līvānu dz. st. (sestdienās, svētdienās, svētku dienās),
8.30 no Jaunsilavām II (6., 7., svētku dienās),
9.00 no Gaisa tilta (6., 7., svētku dienās),
9.30 no Jaunsilavām II (6., 7., svētku dienās),
10.00 no Gaisa tilta (6., 7., svētku dienās),
15.30 no Jaunsilavām II (6., 7., svētku dienās),
16.05 no Gaisa tilta (6., 7., svētku dienās),
16.30 no Jaunsilavām II (6., 7., svētku dienās),
18.00 no Gaisa tilta (6., 7., svētku dienās),
18.30 no Jaunsilavām II (6., 7., svētku dienās),
19.10 no Gaisa tilta (6., 7., svētku dienās),
19.35 no Jaunsilavām II (6., 7., svētku dienās);

Preiļi - Pelēči - Arendole — 8.10, 18.00 no Preiļiem (pirmdienās), 9.12, 19.02 no Arendoles;

Arendole - Rožupe — 6.25, 14.53 no Arendoles (piektdienās);

Preiļi - Arendole - Upmala - Preiļi — 18.00 no Preiļiem (piektdienās), 18.59 no Arendoles;

Preiļi - Upmala - Arendole — 5.25, 13.55 no Preiļiem (piektdienās).

No jauna kursēs autobusi maršrutos:

Preiļi - Znotiņi - Līvāni — 6.50 no Preiļiem ar iebraukšanas laiku Līvānos 7.57 (sestdienās, svētdienās, svētku dienās);

Līvāni - Znotiņi - Preiļi — 17.40 no Līvāniem ar iebraukšanas laiku Preiļos 18.57 (sestdienās, svētdienās, svētku dienās);

Jaunsilavas II - Sergunta — 8.30, 15.22 no Jaunsilavas II, 9.30 un 16.30 no Serguntas (sestdienās, svētdienās, svētku dienās);

Preiļi - Babri - Aizkalne - Preiļi— 7.05 no Preiļiem, 7.28 no Aizkalnes (darbdienās);

Gaisa tilts - Jaunsilavas II — 17.05 no Gaisa tilta (darbdienās);

Preiļi - Pelēči - Arendole - Rimicāni — 7.15, 14.15 no Preiļiem, 8.37, 15.42 no Rimicāniem (pirmdienās, piektdienās);

Preiļi - Vārkava I - Upmala - Rožupe — 6.00 un 14.30 no Preiļiem (piektdienās), Rožupē iebrauks 7.21 un 15.51;

* Preiļu AS - Līči - Preiļu pagasts — 7.20 no Preiļu autostacijas (darbdienās);
* Preiļu pag. - Mežsētas — 7.30 no Preiļu pag. (darbdienās);
* Mežsētas - Preiļu pag. — 7.50 no Mežsētām (darbdienās);
* Preiļu pag. - Mežsētas — 8.20 no Preiļu pag. (darbdienās).
* Mežsētas - Preiļu AS — 8.40 no Mežsētām (darbdienās).
* - pasažieri tiks uzņemti un izlaisti pilsētas teritorijā.

Izmainīti atiešanas pienākšanas laiki maršrutos:

Līvāni - Znotiņi - Preiļi — darbdienās, kura atiešanas laiks no Līvāniem līdz šim bija 20.10, turpmāk atiešanas laiks no Līvāniem 17.50, Preiļos iebrauks 18.57.

Līvānu virsmežniecība 1997. g. 5. novembrī plkst. 11.00 rīko cirsmu izsoli.

Dalības maksa Ls 10.00. Nodrošinājuma nauda 10% apmērā no nosolītās summas samaksājama tūlīt pēc cirsmas nosolīšanas. Dalībnieku reģistrācija Līvānu virsmežniecībā līdz 4. novembrim plkst. 17.00.

Izsole notiks Līvānos kinoteātrī «Atpūta», Rīgas ielā 75 a.

Par cirsmu apskati zvanīt: virsmežniecībai tālr. 42296, 44035, Jersikas mežniecībai tālr. 43710, Līvānu mežniecībai tālr. 44539.

Vairumtirdzniecības bāzē «Kadiķis» pārdošanā:

● olas, Ls 0,48 (10 gab.);
● Dobeles milti: a/l - Ls 0,58 (2 kg), 1. šķ. - Ls 0,47 (2 kg);
● cukurs maisos, 0,42 Ls/kg;
● Jelgavas fasētais, 0,44 Ls/kg un citas pārtikas preces plašā izvēlē par zemām cenām.

Laipni gaidīsim Preiļos, Kārsavas ielā 4. Tālr. 21980.

Rožkalnu pagasta padome š. g. 1. novembrī rīko svecīšu vakaru:

Aukšmukstu kapos plkst. 12.00,
Strodu kapos plkst. 13.00,
Āpšu kapos plkst. 14.00,
Lazdānu kapos plkst. 15.00.

Preiļu pilsētas dome nodod privatizācijai ēku Preiļos, Tirgus laukumā 1 a.

Privatizācijas projektu iesniegšanas termiņi divas nedēļas. Pirmpirkuma tiesību pieteikšanās laiks viens mēnesis no publikācijas brīža laikrakstā «Latvijas Vēstnesis».

Informācija un pieteikumu iesniegšana pilsētas domē. Tālr. 22144.

Š. g. 6. novembrī Preiļu pilsētas dome rīko nedzīvojamo telpu īres tiesību izsoli

Preiļos, Tirgus laukumā 1, 1. stāvā, platība 92 m² ar telpu kapitālo remontu (turpmākā izmantošana bankām, birojiem vai nepārtikas veikaliem).

Sākumcena 1 Ls/m².

Pieteikties pa tālr. 22144, 22737.

31. oktobrī tirgos brūnas vistiņas (4,5 mēn.) un baltas dējējvistas (11 mēn.) Gailīšos 9.00, Kliškovā 9.30, Caunēs 9.45, Jaunaglonā 10.00, Aglonā 10.20, Aglonas stac. 10.45, Aizkalnē 11.10, Pelēčos 11.30, Raudavkā 11.40, Preiļos 12.00, Sutros 12.30, Rožupē 12.45, Pēterniekos 12.55, Līvānos 13.10, Zundānos 13.40, Turkos 13.55, Steķos 14.10, Rudzātos 14.20, Priekuļos 14.40, Smelteros 15.00, Pieniņos 15.20, Riebiņos 15.35.

Iepērk cūkgaļu.
Transports mūsu.
Tālr. 23477, 43350.

Iepērk govis, cūkas.
Savs transports.
Tālr. 58469, 58564.

SCANIA

SCANIA kravas mašīnas
HIAB un JONSERED hidromanipulatori

■ jauna un lietota tehnika
■ lielākā rezerves daļu noliktava Rīgā
■ hidraulikas remonti
■ izdevīgs līzings

Auto Skan
Tel. 7 139 700, fax 7 138 479
Mob. t. 9 353 968 (kravas automašīnas)
Mob. t. 9 220 511 (hidromanipulatori)

Pārdod

Toyota, 2,0 D, 1987. g. Tālr. 21525;
VW Golf, 1984. g. Tālr. 24194;
Opel Kadett Caravan. Tālr. 24130;
BMW, 1980. g., Ls 550. Tālr. 55737, 55618;
labu GAZ-24, Ls 450. Tālr. 50337;
traktoru MTZ ar lielo kabīni. Tālr. 15380;
jaunu atpūtas stūrīti. Tālr. 21850;
govi, ir izvēle. Tālr. 36530;
govi. Tālr. 24459 darba dienās līdz 18;
grūsnu teli. Tālr. 22201 darba laikā;
ērzeli (1,2 g.). Tālr. 13548 vakaros;
kumeļu (6 mēn.). Tālr. 50315;
kviešus, miežus, lopbarības miltus, 1. šķiras kviešu miltus ar piegādi. Tālr. 43605;
kāpostus. Tālr. 32245.

Pērk

T-150 K piekabi; KAMAZ riepu diskus. Tālr. 24646.

Izīrē

dzīvokli Preiļos centrā. Tālr. 23856.

Firma «VB RATTA» turpina iepirkt privatizācijas sertifikātus Preiļos, A.Paulāna ielā 3 a. Tālr. 22202.

Atvadu vārdi AUGUSTAM PAIPALAM

Augusts Paipals dzimis 1918. gada 8. novembrī Zelteņu pagastā muižas kalpa ģimenē. 1933. gadā viņš aizbrauca uz Rīgu un sāka strādāt čugunlietuvē, vēlāk — Sarkanā Krusta slimnīcā par kurinātāju, pēc tam — par sanitāru, zvejnieku.

1951. gadā viņš beidza Rīgas Medicīnas institūtu. No 1952. gada 31. janvāra līdz 1986. gada 12. septembrim Augusts Paipals strādāja Preiļu rajona centrālajā slimnīcā par ķirurģijas nodaļas vadītāju un rajona galveno ķirurgu.

Augusts Paipals nomira 1997. gada 24. oktobrī Rīgā, kur pavadīja mūža pēdējos gadus.

* * *

Grūtajos pēckara gados, uzsākot darbu Preiļos, Tu, August, rajona iedzīvotāju medicīniskajā aprūpē ienesi īstu revolūciju.

Tu biji talantīgs ķirurgs, kurš savas zināšanas, pieredzi nesavtīgi nodevi jaunajiem kolēģiem.

Tu biji ārsts, kurš līdz pēdējam elpas vilcienam paliki uzticīgs Hipokrāta zvērestam. Tu cieniji katru pacientu.

Tev piešķīra valdības apbalvojumus, taču augstāk par tiem Tu vērtēji cilvēcisko «paldies».

Tu biji gudrs politiķis, kurš par visu vairāk alka pēc savas tautas brīvības. Tu neviltoti priecājies par latviešu tautas neatkarību.

Pāri Preiļiem rudens plosa pēdējās zeltītās lapas. Tas ir arī Tavs, August, rudens zelts. Tev Preiļu parkā piederēja un joprojām piederēs gan pavasara vizbulīšu zilgme, gan rudens lapu krāsojums, gan arī preiliešu mīlestība.

Mēs — bijušie kolēģi un jaunie mediķi, kuri turpina tevis iemīto taku slimnīcā un poliklīnikā, klusi noliecam galvas, Tevi izvadot uz mūža mājām.

Augustu Paipalu apbedīs I Meža kapos Rīgā 1. novembrī plkst. 12.00.

Preiļu slimnīcas administrācija

LĪDZJŪTĪBAS

Pār tavu dzīvi mūža vakars klājies,
Miers auklē rokas, darbā gurušās.
Izsakām dziļu līdzjūtību tuviniekiem, Augustu PAIPALU smiltājā izvadot.
Preiļu slimnīcas kolektīvs

Lēni izdeg dzīves svece,
Paliek mājā kaktiņš kluss.
Mūža miegā aizmigusi,
Dieva mierā māte dus.
Izsakām līdzjūtību Nikolajam Sokolovam, MĀTI zaudējot.
Preiļu ETR kolektīvs

Izsakām līdzjūtību Antoninai Ivanānei, MĀTI mūžībā pavadot.
Jēkabpils AP Preiļu autostacijas kolektīvs